

VI. FISCAAL RECHT

Een up to date benadering van de coördinatiecentra der multinationale ondernemingen in België vanuit fiscaalrechtelijk en economisch standpunt.

Bruno Blanckaert

De coördinatiecentra van multinationale ondernemingen kunnen zeer belangrijk zijn als stimuleringsfactor voor een nationale economie. Vaak worden ze daarom fiscaal bevoordeeld. Dit artikel beschrijft het fiscaal gunstregime dat onlangs met dit doel voor ogen werd gecreëerd in België. Ook de meest recente evoluties en interpretaties komen daarbij aan bod.

Les centres de coordination des entreprises multinationales jouent assez souvent un rôle important pour l'économie nationale. Ainsi le législateur fiscal organise parfois un régime bénéficiaire, pour qu'ils puissent jouer plus facilement ce rôle. Cet article décrit le régime fiscal organisé dans ce but en Belgique à la fin de 1982. L'auteur s'intéresse particulièrement à l'interprétation et l'évolution du texte de loi.

Coordination-centers of multinational enterprises very often are of great importance for the national economy. For that reason they are sometimes treated in a more favorable way than others by the fiscal authorities. So the article describes the Belgian situation and system since 1982 with its most recent interpretations.

§1. INLEIDING EN METHODOLOGISCHE VERANTWOORDING

1. Eén van de grote dilemma's van de moderne economische politiek, voor zover die voortvloeit uit het post-Keynesiaanse denken, is wel dat de huidige samenlevingsstructuur niet blijkt te kunnen functioneren zonder een hoog investeringsniveau aan de ene kant en een niet minder hoge belastingdruk of het equivalent ervan in de communistische landen, aan de andere kant. Zowel de investeringen, als de belastingen oefenen immers een onmiskenbare invloed uit op het produktieniveau en de tewerkstellingscoëfficiënt die in een bepaald land behaald of gehandhaafd kunnen worden. Het hoeft dan ook geen verwondering te wekken dat vele regeringen steeds meer geconfronteerd worden met het dilemma van de noodzaak van hogere belastingen enerzijds en de behoefte aan investeringsstimuli, zoals belastingverminderingen, -vrijstellingen en -versoepelingen, anderzijds. Zo is de introductie van een aantal investeringsstimuli "wicht are

measures conditional on new investment taking place and which are designed to increase the prospective net-of-tax return from the investment, relatively to its cost at the time of the investment decision" (1), in vele landen één van de belangrijkste moderne instrumenten om investeringen aan te moedigen of in de gewenste richting te sturen. Daarbij speelt ontgensprekelijk de idee in het achterhoofd dat de onmiddellijke verliezen aan belastinginkomsten, hoewel niet te verwaarlozen, toch niet opwegen tegen de potentiële en toekomstige meeropbrengsten; de stimulus verbetert immers het investeringsklimaat, de investeringen nemen derhalve toe, door deze injectie groeit de economie en meer bepaald het B.N.P., en tenslotte verhoogt de levensstandaard, wat op zijn beurt de verwachte meeropbrengsten zal, of zou moeten opleveren (2).

2. Nochtans vindt men dergelijke investeringsstimuli niet alleen de laatste jaren maar ook reeds veel vroeger in de geschiedenis terug. Reeds in de dertiger jaren, de aanloop tot de Keynesiaanse en post-Keynesiaanse periode, werd deze techniek in de economische politiek aangewend. Maar toch is het voornamelijk sinds het einde van de tweede wereldoorlog dat het gebruik ervan is toegenomen, ongeveer op hetzelfde ogenblik dat een sterke verhoging van de globale belastingdruk zich begon door te zetten.

3. In het gamma van veelvuldig aangewende investeringsstimuli neemt het aantrekken en tot oprichting aansporen van zogenaamde "researchcenters", "headquarters-offices" en "coördinatiecentra" een niet onbelangrijke plaats in. De ervaring heeft immers uitgewezen dat heel wat ondernemingen met internationale allure bepaalde verrichtingen en werkzaamheden wensen te rationaliseren en te centraliseren. Daartoe richten zij een aantal kantoren op waarvan de benaming varieert naargelang de verschillende aspecten van de bedrijfsactiviteit, welke in de onderscheiden entiteiten van één, meestal multinationale groep ontwikkeld worden, die het researchcenter, het headquarters-office of het coördinatiecentrum voor zijn rekening neemt.

Een vrij stringente omschrijving van het begrip coördinatiecentrum vindt men also in een administratieve circulaire van 8 augustus 1983 (3).

Als coördinatiecentra worden daar aangemerkt:

"de vennootschappen naar Belgisch of buitenlands recht en de Belgische inrichtingen van buitenlandse ondernemingen, die *uitsluitend* zijn opge-

(1) BRACEWELL B. MILNES/HUISKAMP J.C.L., *Investment incentives, a comparative analysis of the systems in the E.E.C., U.S.A. and Sweden*, 143 p.

(2) Idem.

(3) Nieuwe richtlijnen betreffende het bijzonder aanslagstelsel voor sommige buitenlandse kaderleden en aanpassing van de Com. I.B.; Administratie der Direkte Belastingen II/5, N° Ci. R.H. 624/325.294, wijzigend de Administratieve Commentaar op het Wetboek van Inkomstenbelasting n° 139/6 tot 139/9.8 en 142/2 tot 142/5.II; *Bull. Bel.*, nr. 620, p. 2061.

richt met het doel de werkzaamheden (met inbegrip van het onderzoek) of de verrichtingen te controleren of te coördineren van Belgische of buitenlandse vennootschappen, of van inrichtingen die tot een internationale groep van vennootschappen behoren, die afhangen van een buitenlandse moederverenootschap, van een buitenlandse natuurlijke persoon of nog van een buitenlandse groep van natuurlijke personen”.

en verder :

“de autonome diensten van vennootschappen naar Belgisch of buitenlands recht en van Belgische inrichtingen die *uitsluitend* de controle- of coördinatieopdracht vervullen, waarvan hoger melding werd gemaakt (4).

Als zodanig moeten deze coördinatie- of controlekantoren dan worden onderscheiden van de wetenschappelijke onderzoekingscentra en -laboratoria.

Hier gaat het immers meer in het bijzonder om :

“de Belgische of buitenlandse instellingen naar publiek of privaat recht of de autonome diensten van Belgische of buitenlandse ondernemingen, waarvan de bedrijvigheid *uitsluitend* bestaat uit wetenschappelijk of technisch onderzoek op gelijk welk gebied (5).

Men stelt derhalve vast dat het criterium van onderscheid moet gezocht worden in een feitelijke appreciatie van de “*uitsluitend*” ontwikkelde werkzaamheden, waarbij voortdurend voor ogen moet staan dat onder wetenschappelijk of technisch onderzoek, een geheel van intellectuele of andere werkzaamheden wordt verstaan, dat erop gericht is nieuwe kennis of wetten, of nog nieuwe fabricagemethoden of nieuwe producten te ontdekken. Het eenvoudig inzamelen van inlichtingen of documenten zou nochtans daarvan moeten worden uitgesloten, en eerder onder de controle of rationalisatieopdracht van een coördinatiecentrum vallen, behoudens wanneer de informatie moet dienen om de voormelde onderzoekswerkzaamheden voor te bereiden (6).

4. Ook de opeenvolgende Belgische regeringen hebben terzake een politiek gevoerd die de oprichting van researchcenters, headquarters-offices en coördinatiekantoren in positieve zin probeerde te stimuleren door het toekennen van, ondermeer, een aantal belastingvoordelen.

Een dergelijk investeringsvriendelijk beleid had dan ook voor gevolg dat België reeds in de jaren zestig een uitverkoren vestigingsplaats voor vreemde investeerders was, en dit niet alleen voor wat betreft het opzetten van verwerkende en bewerkende productieëenheden, maar eveneens voor de oprichting van een aantal kantoren met een administratieve, beheers- of onderzoeksfunctie.

(4) *Nieuwe Com. I.B.* 139/8.3-1°

(5) *Nieuwe Com. I.B.* 139/8.3-2° en 139/8.4.

(6) *Nieuwe Com. I.B.* 139/8.3-2° en 139/8.4.

Het Verslag aan de Koning bij het koninklijk besluit nr. 187 van 30 december 1982 (7) merkt in dit verband terecht op dat België's unieke en gunstige geografische ligging in het hart van West-Europa, de uitstekende infrastructuur en communicatienetwerk en de aanwezigheid van grote aantallen geschoolde en hooggeschoolde arbeidskrachten voorzeker heeft bijgedragen tot het toenmalig succes van de Belgische politiek terzake. Het tij keerde echter, en ondanks alle zojuist vermelde gunstige factoren, die onder normale omstandigheden voldoende reden hadden moeten zijn om vreemde investeerders aan te trekken, verloor ons land, en Brussel niet in het minst, gedurende de laatste tien jaar meer en meer van zijn aantrekkingskracht; zodanig zelfs dat heel wat (multinationale) ondernemingen andere internationale centra, zoals Londen en Parijs, verkozen boven Brussel of Antwerpen voor de vestiging van hun centra.

5. Eens te meer bleek een onevenwichtig fiscaal en sociaal regime aan de oorsprong van deze ongewenste evolutie te liggen.

De vrijstelling van belasting ten voordele van coördinatiecentra, voorzien door tal van dubbelbelastingverdragen is meestal immers ontoereikend, daar ze alleen wordt toegestaan aan Belgische inrichtingen van buitenlandse vennootschappen, en voorzover de activiteiten van die Belgische inrichting deze voorzien door het verdrag niet te buiten gaan, terwijl in de praktijk de coördinatiekantoren in vele gevallen worden opgericht in de vorm van een Belgische vennootschap en hun activiteiten vaak de perken gesteld in de verdragen overschrijden.

Deze toestand werd, ook door de regering, des te meer betreurenswaardig bevonden, "daar de coördinatiecentra de tewerkstelling bevorderen door de indienstneming van een groot aantal gekwalificeerde bedienden en technici waarover de Belgische arbeidsmarkt, gezien de hoge werkloosheid, in grote mate beschikt" (8).

6. Toch zou het nog tot eind 1982 duren eer de Belgische regering er uiteindelijk toe kwam, met het oog op het scheppen van werkgelegenheid door het aanmoedigen van de privé-investeringen (9), een aantal investeringsstimulerende maatregelen uit te vaardigen, waaronder meer specifiek een regeling ten gunste van nieuw op te richten coördinatiecentra van multinationale ondernemingen. Het gaat in feite om twee volmachtsbesluiten die eind december 1982 ter ondertekening aan de koning werden voorgelegd.

Het K.B. nr. 118 van 23 december 1982 (10) regelt de oprichting van zogenaamde tewerkstellingszones of T-zones in bepaalde gebieden van het

(7) *B.S.*, 13 januari 1983, p. 501.

(8) Verslag aan de Koning bij K.B. nr. 187, 30 december 1982, *B.S.*, 13 januari 1983, p. 502.

(9) *Idem.*

(10) *B.S.*, 29 december 1982.

land die het ergst door werkloosheid getroffen zijn en het K.B. nr. 187 van 30 december 1982 (11) wil de oprichting van nieuwe coördinatiecentra van grote buitenlandse vennootschapsgroepen aanmoedigen. Hoewel de beide K.B.'s gelijkaardige fiscale en sociale voordelen voorzien, enerzijds ten gunste van de coördinatiecentra en anderzijds ten gunste van de bedrijven in de tewerkstellingszones, wordt enkel het K.B. nr. 187 verder ter bespreking voorgelegd. Er is immers voldoende lectuur en aandacht besteed aan het besluit op de tewerkstellingszones, wat echter niet kan gezegd worden over K.B. nr. 187 betreffende de coördinatiecentra.

7. Telkens zal daarbij, per onderdeel, aandacht besteed worden aan de recentste evolutie en de interpretatie van het betrokken onderdeel.

Verskillende ontwerpen van wet tot wijziging van het koninklijk besluit, die op het ogenblik van het indienen van deze tekst reeds wet geworden zijn, en verschillende interpretatieve nota's vanwege de regering, lagen en liggen immers ter tafel. Telkens ook zullen, per onderdeel, de nodige bedenkingen met betrekking tot het besluit in het bijzonder, en met betrekking tot het Belgische fiscaal en economische beleid terzake in het algemeen, worden toegevoegd en daarbij zal een sterk kritische beoordeling af en toe niet uit de weg worden gegaan.

Mocht deze beoordeling soms ietwat scherp overkomen, dan moet de verklaring hiervoor gezocht worden in de bedoeling bepaalde aspecten meer dan andere in het oog te doen springen.

Hoewel een zeer grondige analyse van de Belgische fiscale politiek van de laatste jaren vanuit fiscaal/economisch standpunt, weliswaar gewenst zou zijn, is het hier niet de plaats om op deze en andere vragen verder in te gaan. De behandeling van deze materie wordt dan ook aan anderen overgelaten.

§2. HET KONINKLIJK BESLUIT NR. 187 VAN 30 DECEMBER 1982

A. Juridische grondslag en doel van het K.B.

8. Op 2 februari 1982 werd in de kamers de zogenaamde "*volmachtenwet*", houdende de toekenning van bepaalde bijzondere machten aan de koning, aangenomen.

In de artikelen 1, 1°, 5° en artikel 2, 7° van die wet werd aan de koning de bevoegdheid gegeven om bij in Ministerraad overlegde besluiten, alle nuttige maatregelen te nemen ten einde door de vermindering van de openbare lasten, de gezondmaking van de openbare financiën en door het scheppen van werkgelegenheid via de bevordering van de investeringen in

(11) B.S., 13 januari 1983.

de privé-ondernemingen, tot een duurzaam economisch en financieel herstel te komen.

Meer in het bijzonder werd op grond van artikel 2 van deze wet aan de koning toegestaan ter uitvoering door de regering, alle nuttige maatregelen te nemen ten einde de wetten betreffende de belastingen, inzonderheid de vennootschapsbelasting en de belasting der niet-verblijfhouders (12), taksen, rechten, retributies, op te heffen, aan te vullen, te wijzigen of te vervangen en inzonderheid, de grondslag, het tarief, de heffings- en inningsmodaliteiten en de procedure, met uitzondering echter van de gerechtelijke procedure die onaangeroerd moest blijven.

9. Zonder dat hier verder moet ingegaan worden op de discussie of dergelijk volmachtensysteem in se wel verenigbaar is met de grondwet en meer bepaald wel mag gesteund worden op artikel 78 van de grondwet (daarin staat immers dat de koning zijn macht uitsluitend ontleent aan de grondwet en aan de bijzondere wetten "*krachtens de grondwet zelf uitgevaardigd*"; een zinsnede die wel eens vergeten wordt!), stelt zich überhaupt wel de vraag of de zeer verregaande bevoegdheid die aan de uitvoerende macht werd verleend om op toch ingrijpende wijze het belastingstelsel te wijzigen, wel verenigbaar is met artikel 110, § 1 van de Grondwet. Artikel 110, § 1 van de Grondwet stelt immers expliciet dat geen belasting ten behoeve van de staat kan worden ingevoerd dan *door* een wet (en niet "*krachtens*" een wet).

Die vraag is momenteel echter achterhaald, in de eerste plaats omdat het volmachtensysteem niet meer in voege is en vervolgens niet in het minst omdat de kamers de door de regering uitgevaardigde volmachtsbesluiten hebben goedgekeurd en er aldus een onweerlegbare wetskracht hebben aan verleend.

Veel belangrijker voor de hier besproken problematiek evenwel, is de vaststelling dat de regering eind december twee genummerde volmachtsbesluiten ter ondertekening aan de koning heeft voorgelegd met het doel de werkgelegenheid te bevorderen door het aanmoedigen van investeringen in de privé-ondernemingen.

Het K.B. nr. 118 van 23 december 1982 (13), regelt zoals gezegd de oprichting van tewerkstellingszones of T-zones in bepaalde gebieden van het land die het ergst door de werkloosheid getroffen zijn, terwijl het K.B. nr. 187 van 30 december 1982 (14) de inplanting wil bevorderen van coördinatiecentra van grote, buitenlandse vennootschapsgroepen. Het K.B. nr. 187 werd aangevuld door artikel 29 van de wet van 11 april 1983, houdende fiscale en begrotingsbepalingen (15), zelf gewijzigd bij artikel 40 van

(12) Art. 2, 7°, wet van 2 februari 1982.

(13) B.S., 29 december 1982.

(14) B.S., 13 januari 1983.

(15) B.S., 16 april 1983.

de wet van 28 december 1983, houdende fiscale en begrotingsbepalingen (16) en door artikel 40 van de wet van 27 december 1984, houdende fiscale bepalingen (17).

Bovendien werd het K.B. nr. 187 zelf ingrijpend gewijzigd door artikel 39 van de wet van 27 december 1984, houdende fiscale bepalingen (18), waarbij meteen van de gelegenheid gebruik werd gemaakt om enkele kleinere wijzigingen aan te brengen en een aantal preciseringen die in de oorspronkelijke tekst niet zo duidelijk geregeld waren. In het verder verloop van de tekst zullen deze wijzigingen dan ook, waar hun relevantie het vereist, ter sprake komen.

B. Toepassingsvoorwaarden

10. Uit de artikelen 1, 2, 3 en 7 van het K.B. nr. 187 moet worden afgeleid dat slechts de coördinatiecentra die voldoen aan vijf cumulatieve voorwaarden in aanmerking komen voor het gunstregime van het besluit. In eerste instantie moet een bepaalde juridische vormgeving in acht genomen worden bij de oprichting, en uiteraard ook tijdens de handhaving van het centrum.

Aansluitend daarbij wordt vervolgens een economisch te waarderen en kwantitatief vereiste gesteld betreffende de grootte en het economisch gewicht van de multinationale groep die tot de oprichting wil overgaan.

Verder moeten de activiteiten van de centra, willen zij van de voordelen genieten, beperkt worden tot degene die in het besluit worden opgesomd, en moet een bepaald quorum werknemers in dienst genomen worden.

En tenslotte mag het centrum niet zomaar opgericht worden, maar moet het erkend worden binnen zekere tijdslimieten.

Wellicht brengt de hiernavolgende, meer gedetailleerde bespreking wat meer klaarheid in de gestelde vereisten zelf en in de wijzigingen die zij hebben ondergaan.

C. Juridische vormgeving van het centrum

11. Traditioneel bepaalt artikel 1 het toepassingsgebied van het koninklijk besluit, en meer in het bijzonder wordt de voorziene gunstregeling van toepassing gesteld op :

“iedere vennootschap met rechtspersoonlijkheid die opgericht is in een van de in titel IX van boek I van het Wetboek van Koophandel bepaalde vormen, alsook op ieder Belgisch filiaal van een buitenlandse vennootschap met rechtspersoonlijkheid, mits de Belgische vennootschap of de

(16) *B.S.*, 30 december 1983.

(17) *B.S.*, 29 december 1984.

(18) *B.S.*, 29 december 1984.

buitenlandse vennootschap deel uitmaakt van een groep en de Belgische vennootschap of het Belgisch filiaal een in het tweede lid bedoelde activiteit uitoefent”.

Concreet betekent zulks dat het besluit voor de coördinatiecentra die hun maatschappelijke zetel, voornaamste inrichting of zetel van bestuur in België vestigen, het normale regime van de vennootschapsbelasting wijzigt en dat voor wat betreft de centra die de juridische vorm aannemen van een Belgische inrichting van een vennootschap die haar maatschappelijke zetel, voornaamste inrichting of zetel van bestuur niet in België heeft, de belasting der niet-verblijfhouders wordt geïviseerd.

Verder voegt artikel 1 van het K.B. daar onmiddellijk aan toe dat het coördinatiecentrum - Belgische - vennootschap zelf, of de buitenlandse onderneming waarvan het een filiaal is, deel behoort uit te maken van een “groep”, zoals die in artikel 2 wordt omschreven.

Aangezien een groep van vennootschappen tot hertoe echter nog steeds geen rechtspersoonlijkheid bezit, kent ook de fiscale wet het groepsbegrip niet als eenheid en beschouwt de wetgever in het algemeen de economische eenheid van een groep als een louter feitelijke situatie, en houdt hij zich derhalve strikt aan de juridische autonomie van de afzonderlijke groepsvennootschappen (19). Weliswaar werd de invoering van de fiscale eenheid van vennootschapsgroepen reeds in 1969 door de Commissie van de Europese Gemeenschappen voorgesteld (20), maar tot nog toe erkent het Belgisch fiscaal recht de eenheid van dergelijke groepen, die gewoonlijk geënt wordt op de opstelling van een geconsolideerde jaarrekening door de moedermaatschappij, nog steeds niet (21). Ook het bijzonder wettelijk regime van de artikelen 111 tot 113 W.I.B. betreffende de dividenduitkeringen tussen vennootschappen, biedt daarvoor geen oplossing.

Wel is het zo dat artikel 11 van de jaarrekeningenwet van 17 juli 1975 (22) de mogelijkheid voorziet voor de koning om bepaalde ondernemingen die hij aanwijst te verplichten een geconsolideerde jaarrekening op te stellen

(19) BEZARD, P., DABIN, L., ECHARD, J.-F., JADAUD, B. en SAYAG, A. *Les groupes de sociétés. Une politique législative*, Parijs, Librairies techniques, 1975, p. 205; CLAEYS, BOUUAERT, I., *Les groupes de sociétés en droit fiscal*, in *Les groupes de sociétés*, C.D.V.A., (ed.), Den Haag, M. Nijhoff, 1973, p. 254-255; EGAL, J., *Les relations à l'intérieur du groupe du point de vue juridique et fiscal*, in *Droit de groupe de sociétés*, Analyse-Propositions, ASSOCIATION FRANCAISE DES JURISTES D'ENTREPRISE, (ed.), Parijs, 1972, p. 98-99; JANS, P., *Les transferts indirects de bénéfices entre sociétés interdépendantes*, Brussel, Bruylant, 1976, p. 288-289.

(20) Voorstel voor een Richtlijn van de Raad betreffende de gemeenschappelijke fiscale regeling voor moedermaatschappijen en dochtermaatschappijen uit verschillende lidstaten, P.B., nr. 39 van 22 maart 1969.

(21) VAN CROMBRUGGE, S., *Juridische en fiscale eenheidsbehandeling van vennootschapsgroepen*, Antwerpen, Kluwer Rechtswetenschappen, 1983, nr. 320, 406 en 409.

(22) B.S., 4 september 1975.

en te publiceren, maar tot dusver bevat ook het Belgisch boekhoudrecht evenmin als het Belgisch fiscaal recht een omstandige regeling van de consolidatietechniek. Het K.B. van 29 november 1977 betreffende de jaarrekening van portefeuillemaatschappijen stelde het consolidatieprincipe weliswaar verplicht voor genoemde vennootschappen, maar liet na aan te geven onder welke voorwaarden en hoe zulks diende te gebeuren (23). Men kan derhalve besluiten dat een eenduidige regeling van de geconsolideerde jaarrekening en bijgevolg een eenvormig "groepsbegrip" vooralsnog ontbreekt zowel in het Belgisch fiscaal als boekhoudrecht.

12. De regering was derhalve verplicht voor de definitie van het "groepsbegrip" een beroep te doen op de artikelen 1, 2 en 3 van "het Gewijzigd Voorstel voor een Zevende Richtlijn op grond van artikel 54, lid 3, sub g van het E.E.G.-verdrag inzake de concernjaarrekening (24), dat ondertussen de Zevende Richtlijn van de Raad van de Europese Gemeenschap op grond van artikel 54, 3, g van het E.E.G.-verdrag, betreffende de geconsolideerde jaarrekening (25) geworden is, en waaraan het Belgisch boekhoudrecht eerlang zal moeten worden aangepast.

Ondanks het feit dat het toen een Ontwerp van Richtlijn betrof dat in geen geval reeds tot het Belgisch positief recht behoorde, werden de inhoudelijke elementen ervan vrij getrouw overgenomen. Inderdaad, waar artikel 1, 1e lid van het Ontwerp bepaalde dat onder geassocieerde onderneming wordt verstaan "degene waarop rechtstreeks of middellijk door een andere onderneming een aanmerkelijke invloed wordt uitgeoefend", stelt artikel 2, § 1, 1e lid van het koninklijk besluit dat de term groep doelt op het geheel van verbonden vennootschappen, die tengevolge van de rechtstreekse of onrechtstreekse participaties van één of meer van hen in één of meer andere vennootschappen, onder dezelfde leiding staan".

Het moet dus in de eerste plaats gaan om een geheel van verbonden vennootschappen, waarbij die verbondenheid ontstaat *tengevolge* van het door middel van rechtstreekse of onrechtstreekse participaties onder éénzelfde leiding staan. De term "*tengevolge*" wijst daarbij duidelijk op een dynamisch element in de relaties. Er moet inderdaad uit de zinsnede worden afgeleid dat de verbondenheid enkel ontstaat uit het feit dat éénzelfde leiding, door daadwerkelijk gebruik te maken van haar rechtstreekse of onrechtstreekse participaties in de verschillende ondernemingen, éénzelfde of een onderling op elkaar afgestemde politiek oplegt aan de onderscheiden entiteiten van de groep. Deze interpretatie stemt overigens volledig overeen met artikel 1, 1e lid van het Ontwerp van Zevende Richtlijn dat

(23) BANKCOMMISSIE, *Jaarverslag* 1977-78, p. 153; BANKCOMMISSIE, *Jaarverslag* 1978-79, p. 149.

(24) P.B./C. 14/5, 17 januari 1979.

(25) P.B./L. 193, 18 juli 1983.

de Belgische tekst geïnspireerd heeft, en dat om van een associatie te kunnen spreken een rechtstreekse of middellijke, maar alleszins aanzienlijke invloed van de ene onderneming op de andere vereiste.

13. De zaken worden echter enigszins vereenvoudigd door een vermoeden dat in artikel 2, 2e lid van het K.B. wordt ingesteld. De groepsverbondenheid wordt immers vermoed wanneer een vennootschap rechtstreeks of onrechtstreeks tenminste 20% van het kapitaal van een andere vennootschap bezit, of tenminste 20% van de stemrechten verbonden aan de aandelen die door de andere vennootschap werden uitgegeven. Bovendien is het zo dat alle aandelen die verschillende vennootschappen, leden van een groep, in een andere vennootschap bezitten, worden samengeteld om de participatie van één van die vennootschappen in de andere te bepalen (26). Het volstaat derhalve dat de groep zelf, rechtstreeks of onrechtstreeks, 20% van de aandelen of de eraan verbonden stemrechten van een bepaalde vennootschap verwerft, om in hoofde van die vennootschap het vermoeden van lidmaatschap van de groep te doen ontstaan.

Een eenvoudig voorbeeld maakt zulks duidelijk :

Stel dat vennootschap A 20% van het aandelenpakket van vennootschap B bezit. Terzelfdertijd bezitten de vennootschappen A en B respectievelijk 15% en 5% van de aandelen van vennootschap C.

In de hypothese dat A en B uiteindelijk onder dezelfde leiding staan, vormen zij een groep in de zin van artikel 2.

Vennootschap C maakt op haar beurt eveneens deel uit van de groep aangezien de vennootschappen A en B, leden van dezelfde groep, tesamen 20% van het aandelenpakket van C bezitten. Men kan hier dus stellen dat vennootschap A, lid van de groep, via zijn aandelenbezit in B, onrechtstreeks 20% van de aandelen controleert in C, temeer daar A en B onder dezelfde leiding staan.

14. Er is bovendien het vereiste dat het om een groep moet gaan die niet uitsluitend activiteiten ontwikkelt in België. Deze voorwaarde volgde in de eerste plaats rechtstreeks uit de redactie van artikel 1 van het K.B., en bovendien had de minister van financiën er, in antwoord op een parlementaire vraag (27), uitdrukkelijk op gewezen dat de ingevoerde maatregelen, zoals uit het Verslag aan de koning blijkt, de aanmoediging beoogden van de inplanting van coördinatiecentra en onderzoekscentra van internationale ondernemingen, zowel Belgische als buitenlandse. Bijgevolg kan een centrum, opgericht door een groep waarvan de activiteiten uitsluitend in

(26) Art 2§2, K.B. nr. 187.

(27) Parlementaire vragen nr. 242 van 22 april 1983 gesteld door Dhr Volksvertegenwoordiger Coëme, *Parl. Vr. en Antw.*, Kamer, 1982-83, 7 juni 1983, p. 2602.

België plaatshebben, niet genieten van de bij K.B. nr. 187 ingestelde maatregelen. De wetgever heeft echter elke twijfel willen uitschakelen (28) en voegde aan het nieuw artikel 3 (29) toe dat de groep, ofwel, een vennootschap die haar maatschappelijke zetel, voornaamste inrichting of haar zetel van bestuur niet in België heeft, ofwel, een in het buitenland gevestigd bijkantoor van een in artikel 94 W.I.B. bedoelde vennootschap, moet omvatten.

Het toepassingsgebied van het K.B. omvat derhalve ook de Belgische ondernemingen die een groep vormen met één of meerdere van hun filialen in het buitenland. Een coördinatiecentrum van zulk een groep, dat van de voordelen wil genieten, moet dan echter noodzakelijkerwijze opgericht worden in de vorm van een vennootschap naar Belgisch recht. Artikel 1 van het besluit stelt de regeling immers uitsluitend van toepassing op centra die worden opgericht in de vorm van een Belgische vennootschap of in de vorm van een filiaal van een buitenlandse vennootschap en niet op filialen van Belgische vennootschappen.

D. Vereiste omvang van de groep

15. Uit de voorgaande bespreking van het "groeps"vereiste, het Verslag aan de Koning en het antwoord van de minister van financiën op voormelde parlementaire vragen nr. 242 van 22 april 1983 blijkt reeds overduidelijk de bedoeling van de regering om met de gunstregelingen van K.B. nr. 187 de grote buitenlandse vennootschapsgroepen en multinationale ondernemingen aan te trekken.

Daartoe wordt, als voorwaarde om van de regeling te kunnen genieten, bepaald dat het kapitaal en de reserves van de groep het geconsolideerd bedrag van 1 miljard B.F. moeten bereiken terwijl de globale omzet van de groep het eveneens geconsolideerd bedrag van 10 miljard B.F. moet te boven gaan (30). Hoewel het laatste criterium niet zomaar uit de lucht gegrepen lijkt, aangezien bijvoorbeeld ook Van Den Bulcke (31) op grond van een analyse van feitelijk voorkomende situaties, 10 miljard omzet als een minimumvereiste voor een multinationale onderneming in enge zin vooropstelt, moet hier nogmaals gewezen worden op het ontbreken in het Belgisch boekhoudrecht van enige omschrijving van de consolidatiekring of consolidatietechniek. In afwachting van de aanpassing van het Belgisch boekhoudrecht aan de Zevende Richtlijn van de Raad van de Europese Gemeenschappen op grond van artikel 54,3 g van het E.E.G.-verdrag,

(28) *Parl. St.*, Kamer, 1984-85, nr. 1010/I, p. 14.

(29) Art. 39 §1/1°, wet 27 december 1984, *B.S.*, 29 december 1984.

(30) Art. 3/1°.

(31) VAN DEN BULCKE, D., *De Multinationale Onderneming, een typologische benadering*, Gent. R.U.G. - Seminarie voor Toegepaste Economie, 1975, p. 29.

betreffende de geconsolideerde jaarrekening (32), vermeldt het Verslag aan de Koning bij het eerder genoemde K.B. van 29 november 1977 met betrekking tot de jaarrekening van de portefeuillemaatschappijen (33) weliswaar dat de consolidatieplicht geldt voor alle vennootschappen waarin het groepshoofd rechtstreeks of onrechtstreeks meer dan 50 procent van het kapitaal of de stemmen heeft, maar Van Crombrugge (34) vestigt er meteen de aandacht op dat het Verslag verder niet aangeeft in welke voorwaarden en hoe zulks dient te geschieden, en voorts in het algemeen verwijst naar de normen van het International Accounting Standards Committee, die ook in België mogen worden beschouwd als het goede gebruik inzake consolidatie, en naar de norm van het Instituut der Bedrijfsrevisoren inzake de door de bedrijfsrevisor goed te keuren geconsolideerde jaarrekening (35). Wymeersch (36) voegt daar overigens nog aan toe dat de International Accounting Standard nr. 3 betreffende de geconsolideerde jaarrekeningen (37) niet bepaald een uitblinker in duidelijkheid moet genoemd worden, zodat men zich terecht de vraag stelt op grond van welke consolidatietechniek de gegevens betreffende het geconsolideerd bedrag van de jaarlijkse omzet en van het netto-vermogen van de groep, die "met bewijsvoering" bij de aanvraag voor erkenning als coördinatiecentrum in de zin van het K.B. nr. 187 moeten gevoegd worden (38) zullen worden beoordeeld?

Tenslotte weze nog vermeld dat luidens het antwoord van de minister op de geciteerde parlementaire vraag, geen maximum kapitaal werd vastgelegd. Een dergelijke bepaling zou immers, gezien het doel van het K.B., niet de minste zin hebben.

E. Door de centra te ontwikkelen activiteiten

16. Hoewel één van de oorzaken die in het verleden vreemde ondernemingen ertoe aanzette om andere landen te verkiezen als vestigingsplaats voor hun coördinatie- en controlecentra, moet gezocht worden in het feit dat de vrijstelling voor coördinatiekantoren, voorzien in vele dubbelbelastingverdragen, ontoereikend is daar zij alleen wordt toegestaan aan Belgische

(32) *P.B./L.* 193, 18 juli 1983.

(33) *B.S.*, 21 december 1977, p. 15058.

(34) VAN CROMBRUGGE, S., *oc.*, nr. 413.

(35) *B.S.*, 21 december 1977, p. 15057.

(36) WYMEERSCH, E., *Algemeen Verslag*, in *Juridische aspecten van de geconsolideerde jaarrekening*, Antwerpen, Kluwer, 1982, p. 71.

(37) INSTITUUT DER BEDRIJFSREVISOREN, *Vademecum der bedrijfsrevisoren*, Brussel, 1978, p. 308-321.

(38) Antwoord van de minister van financiën op de Parlementaire vragen nr. 242 van 22 april 1983 gesteld door dHr. Volksvertegenwoordiger Coëme, *Parl. Vr. en Antw.*, Kamer, 1982-83, 7 juni 1983, p. 2602.

inrichtingen van buitenlandse vennootschappen én voor zover de activiteiten van de Belgische inrichting deze voorzien door het verdrag niet overschrijden, terwijl in de praktijk talrijke centra werden opgericht in de vorm van een Belgische vennootschap en hun praktijken bovendien vaak de perken gesteld in de verdragen overschrijden, (zodat zij niet in aanmerking komen voor de erin vervatte vrijstellingen), voorziet artikel 1 van het K.B. toch ook enkele perken waarbinnen de activiteiten van het centrum zich moeten ontwikkelen.

Het uitsluitend doel van het coördinatiecentrum moet immers gelegen zijn in het ontwikkelen en centraliseren van één of meer in het artikel omschreven activiteiten, die alleen uitgeoefend mogen worden ten voordele van het geheel of een deel van de vennootschappen die van dezelfde groep als het centrum deel uitmaken.

De lijst van activiteiten in artikel 1, die ondermeer geïnspireerd werd door de dubbelbelastingverdragen, opgemaakt overeenkomstig de OESO-modelovereenkomst van 1977 gaat echter veel verder dat hetgeen in de meeste verdragen wordt voorzien.

Zo mogen de centra zich ondermeer bezighouden met :

“publiciteit, informatieverlening en verzameling, verzekering en herverzekering, wetenschappelijk onderzoek, betrekkingen met de nationale en internationale autoriteiten, centraliseren van werkzaamheden op het gebied van de boekhouding, administratie en informatica, centraliseren van de financiële handelingen en van het dekken van de risico's voortvloeiend uit de schommeling van de wisselkoersen, alsmede alle werkzaamheden die een voorbereidend of hulpverlenend karakter hebben voor de vennootschappen van de groep”.

Verder laat een extensieve interpretatie meestal toe een brede waaier van activiteiten onder de gebruikte termen onder te brengen, wat in de praktijk bijvoorbeeld aangetoond wordt door het feit dat het begrip “financiële handelingen” zowel “re-invoicing-technieken” als “factoring” en volgens de meest recente beslissingen zelfs “leasingsactiviteiten” dekt.

De centralisering kan inderdaad geschieden door het oprichten van een centrum voor herfacturatie of voor factoring, belast met het gecentraliseerd beheer van de thesaurie van de groep (39). Anderzijds behelzen de termen “verzekering en herverzekering”, volgens het Advies van de Raad van State bij artikel 1, 3°, 2e lid, dan weer enkel het centraliseren van de verrichtingen voor het dekken van de risico's die uit de werkzaamheden van de verschillende vennootschappen ontstaan of waaraan deze laatste zijn blootgesteld. Het is daarbij vanzelfsprekend dat de activiteiten die op het gebied van verzekering en herverzekering in aanmerking komen voor centralisatie door het centrum, uitsluitend diegene zijn, die voor de vennootschappen-leden van de groep ontwikkeld worden. En tenslotte kan voor

(39) *Fiskoloog*, nr. 73, 8 februari 1983, p. 15.

de interpretatie van het begrip “werkzaamheden die een voorbereidend of hulpverlenend karakter hebben”, verder verwezen worden naar de algemene commentaar op de overeenkomsten tot het vermijden van dubbele belasting nr. 5/323 e.v. (40).

17. Een bijzonder probleem schuilt nochtans in de vraag of de overheveling van activiteiten van een bestaand centrum, waarvan de inkomsten eventueel belastbaar zijn, naar een erkend centrum dat van de gunstregeling geniet, al of niet mogelijk is?

Het antwoord op deze vraag blijkt trouwens niet zo eenvoudig te zijn. Enerzijds bepaalt punt I, 3.4. van hoofdstuk II van de regeringsverklaring op 15 maart 1984 immers “dat moet worden voorkomen dat activiteiten die reeds in België uitgeoefend werden en die er tevoren reeds belast waren, getransfereerd worden naar een erkend centrum en aldus voortaan vrijgesteld zouden zijn”, zodat de overheveling van activiteiten van een bestaand centrum waarvan de activiteiten belastbaar zijn naar een nieuw erkend centrum, ondubbelzinnig van de hand moet worden gewezen, terwijl een nota voor de ministerraad van 14 mei 1984, bij het Ontwerp van Wet houdende wijziging van de koninklijke besluiten nr. 118 en 187, er anderzijds schijnt op te wijzen dat de regering wel degelijk akkoord gaat met de overheveling van activiteiten die hetzij niet door een coördinatiecentrum werden uitgeoefend, hetzij door een centrum waarvan de inkomsten ingevolge een dubbelbelastingverdrag waren vrijgesteld, zonder dat zulks een beletsel zou vormen voor de erkenning van het nieuwe centrum in het kader van K.B. nr. 187.

De regering oordeelde verder dat de bestaande wetgeving, meer bepaald het koninklijk besluit zelf, niet gewijzigd hoefde te worden om deze beslissing uit te voeren. Reeds bij de opstelling van het besluit lag immers onmiskenbaar de bedoeling voor, om alleen voor vrijstelling in aanmerking te laten komen die coördinatiecentra welke voorheen in België niet bestonden of die, indien ze er bestonden, een activiteit uitoefenden waarvan de inkomsten niet aan belasting waren onderworpen (41).

Men stelt echter vast dat deze bedoeling niet voldoende tot uiting komt in de tekst zelf van het besluit, die juridisch toch een zelfstandig bestaan leidt, temeer daar het een genummerd volmachtsbesluit betreft dat geacht mag worden, zeker na de afloop van de volmachtenperiode, ook voor de regering kracht van wet te hebben. Weer een staaltje van legislatieve slordigheid dus, dat ten zeerste betreurd moet worden.

18. Om alle misverstanden te voorkomen en het verbod duidelijk te stellen, had de regering zich echter voorgenomen om in de volgende erken-

(40) Idem.

(41) Nota voor de Ministerraad, 14 mei 1984.

ningsbesluiten een uitdrukkelijke clause in te lassen tengevolge waarvan de erkenning zou vervallen met ingang van het belastbaar tijdperk waarvoor werd vastgesteld dat het erkende coördinatiecentrum (42):
“ofwel reeds voor die erkenning in België de werkzaamheden van een coördinatiecentrum uitoefende,
ofwel na de erkenning geheel of gedeeltelijk de werkzaamheden van een in België bestaand en niet erkend coördinatiecentrum heeft overgenomen”.

Die maatregel was evenwel in beide gevallen niet van toepassing op werkzaamheden waarvan de inkomsten van belasting waren vrijgesteld ingevolge een dubbelbelastingovereenkomst. Deze laatste bepaling stemde immers overeen met de logica van een eenvormige fiscale behandeling van belastingplichtigen die zich in een gelijkaardige situatie bevinden.
Vermits de wijzigingswet van 27 december 1984 (43) het vroegere artikel 7 van het K.B. opheft, tengevolge waarvan ook een centrum dat reeds in België gevestigd was op om het even welk ogenblik de erkenning kan aanvragen en gedurende ongeveer tien jaar van de voordelen van het K.B. kan genieten (44), verliest voormelde maatregel zijn betekenis, zeker voor wat betreft het eerste lid. De vraag evenwel of de overheveling van werkzaamheden van een niet erkend naar een erkend centrum mogelijk is, moet voorlopig nog worden opengelaten.

F. Tewerkstellingsvereisten

19. Een ander doel, en niet het minst belangrijke, dat de regering voor ogen had bij de introductie van K.B. nr. 187, was de bevordering van de tewerkstelling. De regering ging er in haar optiek immers van uit dat de coördinatiecentra daartoe een positieve bijdrage konden leveren door de indienstneming van een groot aantal gekwalificeerde bedienden en technici waarover de Belgische arbeidsmarkt, gezien de hoge werkloosheid, beschikt (45).

Artikel 3,2e van het oorspronkelijk besluit vereiste dan ook dat het centrum na verloop van twee jaar sinds het met zijn activiteiten was begonnen, tenminste tien personen gelijktijdig moest tewerkstellen in België. Volgens een nota voor de ministerraad van 14 mei 1984 (46) volstond het echter dat na verloop van die twee jaar *het equivalent* van tien voltijdse werknemers in dienst was. Die regeling werd nu expliciet opgenomen in het gewijzigd artikel 3,2e (47).

(42) Idem.

(43) B.S., 29 december 1984.

(44) *Parl. St.*, Kamer, 1984-85, nr. 1010/I, p. 15 en nr. 1010/13, p. 110.

(45) Verslag aan de Koning bij K.B. nr. 187, *reeds geciteerd*...

(46) *Reeds gecit.*...

(47) Art. 39§1/I°, wet 27 december 1984, B.S., 29 december 1984.

De nieuwe tekst bepaalt nu dat het coördinatiecentrum in België ten minste het equivalent van tien voltijdse werknemers in dienst moet hebben na verloop van twee jaar sinds het met zijn activiteiten is begonnen.

Derhalve blijkt nu duidelijk dat ook deeltijdse arbeiders evenredig worden meegeteld om het equivalent van 10 voltijdse werknemers te bereiken (48) en bovendien neemt de nieuwe tekst, in tegenstelling met de oorspronkelijke tekst van het K.B. nr. 187, waar geen sprake was van "voltijdse" werknemers, hoewel zulks wel de bedoeling was, ook daaromtrent elke twijfel weg (49).

Wanneer het centrum daarentegen na verloop van de periode van twee jaar de voorwaarde betreffende het quorum tewerkgestelden niet blijft vervullen, zullen de in het K.B. neergelegde voordelen aan het centrum worden onttrokken door de bevoegde belastingscontroleur (50).

De coördinatiecentra blijven immers, ondermeer inzake aangifte en controle, volledig onderworpen aan het stelsel van het Wetboek van Inkomstenbelastingen (51).

Het is de centra echter wel toegelaten gedurende de genoemde periode van twee jaar, minder dan tien personen of het equivalent daarvan voltijds in dienst te hebben (52).

20. De bewoordingen van artikel 3 zijn nochtans niet zo duidelijk als men zou kunnen wensen. Zo blijkt bijvoorbeeld nergens uit het artikel of het hier om tien nieuwe banen moet gaan dan wel of het toegelaten is dat jobs worden overgeheveld van een ander groepslid in België, zoals bijvoorbeeld van een reeds bestaand coördinatiekantoor naar het nieuwe centrum. Op grond van de bewoordingen van het artikel is dergelijke hypothese immers niet absoluut ondenkbaar.

De gangbare interpretatie vereist echter dat wanneer werknemers van een (uiteraard Belgische) vennootschap van de groep die het coördinatiekantoor opricht, naar dat centrum worden overgeheveld, die vennootschap of het centrum binnen de twee jaar na de oprichting van het nieuwe centrum een aantal nieuwe werknemers moet aanwerven dat gelijk is aan het aantal of, zoals voorheen gezegd, het equivalent van het aantal dat naar het nieuwe centrum is overgeheveld (53).

Met dergelijke interpretatie worden nochtans niet alle problemen opgelost. De vraag blijft immers bestaan welke houding de regering zal aannemen

(48) *Fiskoloog*, nr. 116, 22 januari 1985, p. 5.

(49) *Parl. St.*, Kamer, 1984-85, nr. 1010/13, p. 111.

(50) Verslag aan de Koning bij K.B. nr. 187, *reeds gecit.*

(51) *Idem*; Antwoord van de minister van financiën op de parlementaire vragen nr. 242, *reeds gecit.*

(52) Advies van de Raad van State bij K.B. nr. 187, *B.S.*, 13 januari 1983, p. 502 e.v..

(53) Nota voor de Ministerraad, 18 juli 1984.

ingeval werknemers van een vennootschap of coördinatiecentrum van de groep in faling of in vereffening worden overgeheveld naar het nieuwe centrum of ingeval een onderneming of bestaand centrum van de groep in België gesloten wordt enige tijd voor de oprichting of enige tijd erna? Verder blijkt nergens uit de tekst van het artikel, noch uit het Verslag aan de Koning of uit enige gouvernementele commentaar dat de nieuw in dienst te nemen werknemers van Belgische nationaliteit of bij voorkeur van Belgische nationaliteit moeten zijn. Voortgaande op voormeld gunstregime ten voordele van buitenlandse kaderleden (54) kan het voor de groep in bepaalde gevallen wellicht meer aangewezen zijn buitenlandse kaderleden, eventueel reeds werkzaam in de groep, tijdelijk in het centrum te detacheren. Op die wijze kan bovendien de kost van een aantal additionele indienstnemeningen worden uitgespaard.

21. De huidige redactie van artikel 3,2° laat bijgevolg dermate te wensen over dat men zich terecht afvraagt of de tewerkstellingsvereiste überhaupt wel zin heeft. Het valt immers ten zeerste te betwijfelen of een verplichte indienstneming ten belope van een minimum van tien voltijdse banen in enige mate bijdraagt tot de oplossing van het probleem van de Belgische werkloosheid, temeer daar niet eens vereist wordt dat de in dienst te nemen werknemers bij voorkeur Belg moeten zijn. Anderzijds mag het belang van de coördinatiecentra voor de tewerkstelling toch niet miskend worden, vermits men mag aannemen dat zij door het aantrekken van kapitalen en het stimuleren van de privé-investeringen, op onrechtstreekse wijze bijdragen tot de bevordering van de tewerkstelling.

G. Oprichting en erkenning van de centra binnen bepaalde tijdslijmieten

22. Een coördinatiecentrum dat voldoet aan het bepaalde in de artikelen 1 tot 3 van het (gewijzigd) K.B. nr. 187 en dat wil genieten van de voordelen van het besluit, moet bovendien de erkenning aan de regering vragen. Overeenkomstig het oorspronkelijk artikel 7, § 1 werd daartoe in voorkomend geval en op voordracht van de ministers van financiën en van economische zaken een individueel K.B. overgelegd in de Ministerraad.

Uit het feit dat deze vereiste niet werd besproken bij de andere voorwaarden waaraan hetzij de groep, hetzij de centra op grond van de artikelen 1 tot 3 van het K.B. moeten voldoen, werd evenwel afgeleid dat het hier eerder een formele vereiste betrof en niet zozeer een afzonderlijke wezenlij-

(54) Nieuwe richtlijnen betreffende het bijzonder aanslagstelsel voor sommige buitenlandse kaderleden, tijdelijk in België gedetacheerd, en tot aanpassing van de Com. I.B., Administratie der Direkte Belastingen II/5, N° ci. R.H. 624/325.294, wijzigend de Administratieve commentaar op het Wetboek van Inkomstenbelasting n° 139/6 tot 139/9.8 en 142/2 tot 142/5. II; *Bull. Bel.*, nr. 620, p. 2061.

ke voorwaarde. Bovendien voorzag het oorspronkelijk artikel 7, § 1 dat het coördinatiecentrum werd erkend wanneer aan de toepassingsvoorwaarden voldaan was, waaruit kennelijk kon worden afgeleid dat de erkenning als een automatisme volgde uit het vervullen van de voorwaarden; wat dan eerder wees op een gebonden bevoegdheid van de koning (55). Artikel 39 van de wijzigingswet van 27 december 1984 (56) heft het vroeger artikel 7 echter op en voegt de vereiste van erkenning in het nieuwe artikel 3,3° in, wat er op zou neerkomen dat de erkenning een op zichzelf staande voorwaarde is geworden. Bovendien schijnt uit de redactie van het nieuwe artikel 3,3° voort te vloeien dat de koning over een discretionaire bevoegdheid beschikt om de erkenning al dan niet toe te staan (57). De memorie van toelichting bij voornoemde wet stelt evenwel duidelijk dat voor de erkenning van een coördinatiecentrum geen andere bijkomende voorwaarden naar vorm of inhoud mogen worden geëist dan diegene waarin uitdrukkelijk is voorzien door het koninklijk besluit. Zo zou bijvoorbeeld niet de verplichting kunnen worden opgelegd om een bepaalde localisatie te eerbiedigen (58).

Verder zullen de centra in het vervolg erkend worden door de koning, op voordracht van de minister van financiën, de minister van economische zaken, en nu ook van de minister van tewerkstelling en arbeid en de minister van middenstand; waarbij onmiddellijk de vraag moet gesteld worden waarom de tussenkomst van deze laatste vereist is.

Om de reeds zwaar belaste agenda van de Ministerraad enigszins te verlichten (59) wordt bovendien het overleg van het individueel K.B. van erkenning in de Ministerraad, vervangen door een overleg in Ministerieel Comité, samengesteld uit de vier voornoemde en ondertekenende ministers. Aan de tussenkomst van een werkgroep ad hoc aan wie de concrete behandeling van de dossiers kan worden opgedragen door het Ministerieel Comité, wordt door de derde beschikking van het nieuwe artikel 3 echter niet getornd (60).

23. Met het oog op de controle of aan het bepaalde in de artikelen 1 tot 3 van K.B. nr. 187 voldaan werd (61) moet de aanvraag voor erkenning als coördinatiecentrum in de zin van artikel 1, alle noodzakelijke gegevens bevatten, die toelaten uit te maken of de gestelde voorwaarde vervuld zijn (62).

(55) *Fiskoloog*, nr. 116, 22 januari 1985, p.5.

(56) *B.S.*, 29 december 1984.

(57) *Fiskoloog*, nr. 116, 22 januari 1985, p.5.

(58) *Parl. St.*, Kamer, 1984-85, nr. 1010/I, p.15.

(59) Nota's voor de Ministerraad van 14 mei en 18 juli 1984, *reeds gecit.*

(60) *Parl. St.*, Kamer, 1984-85, nr. 1010/I, p.15.

(61) Verslag aan de Koning bij K.B. nr. 187, *reeds gecit.*

Meer in het bijzonder moet de aanvraag duidelijk vermelden :

- a. een nauwkeurige en gedetailleerde beschrijving van de activiteiten van het op te richten centrum,
- b. de opsomming en de identificatie van de leden van de groep waarvoor het centrum zal optreden,
- c. de door het centrum gekozen rechtsvorm (nl. Belgische vennootschap of Belgische inrichting van een buitenlandse vennootschap),
- d. het aantal tewerkgestelden,
- e. het geconsolideerd bedrag van de jaarlijkse omzet en van het netto vermogen van de groep, met bewijsvoering.

De minister voegt er bovendien aan toe dat, indien het centrum de zekerheid wil hebben dat het voor de door K.B. nr. 187 ingestelde belastingvrijstelling zal in aanmerking komen en dat het niet zal geacht worden "abnormale en goedgunstige voordelen" ontvangen te hebben, de modaliteiten volgens dewelke de vergoeding zal gebeuren eveneens in de aanvraag of eventueel in een bijgevoegd schrijven dienen vermeld te worden.

24. Onder het oorspronkelijk artikel 7 maakte de erkenningsprocedure het ondermeer mogelijk om na te gaan of het centrum wel opgericht werd na de inwerkingtreding van K.B. nr. 187, met andere woorden na 23 januari 1983 (63) en of de erkenning wel zou plaatsvinden binnen de 3 jaar na de bekendmaking van het besluit, dus uiterlijk voor 31 januari 1986, zoals vereist door het oude artikel 7, § 2, van het K.B..

De oorspronkelijke bedoeling was dus de gunstregeling van K.B. nr. 187 niet langer dan drie jaar van kracht te laten zijn, al konden de centra die binnen die periode hun erkenning hadden aangevraagd en gekregen, gedurende tien jaar na dat waarin de aanvraag tot erkenning werd ingediend (64) genieten van het door artikel 5 en 6 van het K.B. voorziene voordeelstelsel.

Terecht werd daar van verschillende zijden bij opgemerkt dat die periode van 3 jaar veel te kort was, vermits het effect van fiscale stimuli zich traditioneel op veel langere termijnen manifesteert. Een wijziging drong zich dus op. De wijzigingswet van 27 december 1984 hief dan, zoals gezegd, artikel 7 van het K.B. op, tengevolge waarvan de regeling voor de coördinatiecentra een permanent karakter krijgt. Bijgevolg kan een centrum dat reeds in België gevestigd is of dat er zich later zal vestigen op om het even welk ogenblik de erkenning aanvragen en gedurende ongeveer tien jaar van de eraan verbonden voordelen genieten (65).

(62) Antwoord van de minister van financiën op de parlementaire vragen nr. 242, *reeds gecit.*

(63) Oud art. 7 § 3.

(64) Art. 4.

(65) *Parl. St.*, Kamer, 1984-85, nr. I010/I, p. 15 en nr. I010/I3, p. 110.

Dit permanent karakter maakt het echter noodzakelijk de fiscale bepalingen met betrekking tot de coördinatiecentra in te voegen in het W.I.B.. Derhalve geeft artikel 39, § 2 van de wijzigingswet van 27 december 1984 (66) aan de koning de bevoegdheid om die bepalingen in het W.I.B. in te voegen, met inachtneming echter van de uitdrukkelijke of *impliciete* wijzigingen - wat is de betekenis daarvan? - welke die bepalingen op het tijdstip van de invoeging hebben ondergaan.

H. Toepassing van de voordelen in de tijd

25. Op grond van het oorspronkelijk artikel 4 van K.B. nr. 187 werd het gunstregime pas aan het centrum verleend vanaf de dag dat het in kennis werd gesteld van de erkenning en uiterlijk tot 31 december van het tiende jaar volgend op het jaar waarop de kennisgeving had plaatsgehad. Ook hieraan werden evenwel veranderingen aangebracht door de wijzigingswet van 27 december 1984 (67).

Het nieuwe artikel 4 voorziet nu immers dat het voordeelstelsel aan het coördinatiecentrum wordt verleend met ingang van het belastbaar tijdperk waarin de aanvraag tot erkenning werd ingediend en dat de voordelen van toepassing blijven tot bij het verstrijken van het belastbaar tijdperk dat afgesloten wordt tijdens het tiende kalenderjaar na dat waarin de aanvraag werd ingediend.

In tegenstelling met wat tot nog toe het geval was, wordt het bijgevolg voor een coördinatiecentrum mogelijk de activiteiten in België reeds aan te vangen zonder vooraf te zijn erkend, met dien verstande echter dat het in artikel 5 omschreven belastingsstelsel (dat eveneens gewijzigd werd) pas zal worden toegepast wanneer de erkenning verkregen wordt (68).

Voorts had de regering zich voorgenomen in een afzonderlijk artikel te voorzien dat de periode van tien jaar voor de duur van de voordelen, zoals voorzien in het nieuwe artikel 4, bij een in Ministerraad overlegd besluit zou kunnen verlengd worden met telkens een periode van tien jaar (69). In de wijzigingswet van 27 december 1984, houdende fiscale bepalingen, is daar echter niets van terug te vinden, zodat het, gezien het hoger besproken permanent karakter, de vraag is of een reeds erkend centrum na afloop van de tienjarige periode in aanmerking komt, eventueel na een nieuwe aanvraag tot erkenning, om gedurende een volgende periode van het voordeelstelsel te genieten. Op grond van de doorgevoerde wijzigingen en de houding van de regering daartegenover (70) zou men eerder geneigd

(66) B.S., 29 december 1984.

(67) Art. 39 § 1/2°.

(68) *Fiskoloog*, nr. 116, 22 januari 1985, p.6.

(69) Notificatie bij het ontwerp van wet houdende wijziging van de koninklijke besluiten nrs. 118 en 187, nr. 14087/218, 13 juli 1984.

zijn een voorzichtig positief standpunt in te nemen. Voor een definitief antwoord zal echter moeten gewacht worden op een testcase in de praktijk of op een interpretatieve wet.

I. De fiscale voordelen in K.B. nr. 187

26. De kern van het koninklijk besluit nr. 187 betreffende de oprichting van coördinatiecentra is gelegen in de artikelen 5 en 6 die in hun oorspronkelijke versie voorzagen in een vrijstelling van de vennootschapsbelasting voor de erkende coördinatiecentra, opgericht in de vorm van een Belgische vennootschap, en in een vrijstelling van de belasting der niet-verblijfhouders voor de centra die een filiaal van een buitenlandse vennootschap van de groep zijn. Het stelsel werd evenwel ingrijpend gewijzigd door artikel 39 van de wet van 27 december 1984 houdende fiscale bepalingen (71). Vermits de reeds bestaande en erkende kantoren principieel onderworpen blijven aan het regime dat voorheen op hen van toepassing was, lijkt het evenwel toch nog nuttig in kort bestek de oude regeling te overlopen vooraleer over te gaan tot de behandeling van het nieuwe regime.

1. Het oorspronkelijk regime.

27. Een eerste punt waar onmiddellijk de aandacht op moet gevestigd worden is wel dat het oorspronkelijk artikel 5 voorzag in een discriminatoire regeling ten aanzien van beide soorten, naar de juridische vorm verschillende centra.

Voor de coördinatiekantoren - Belgische - vennootschappen had de vrijstelling van vennootschapsbelasting immers betrekking :

- zowel op het geheel van de winsten die werden uitgekeerd aan de aandelen of deelbewijzen van de belegde kapitalen
 - als op het totaal van de winsten die als vermogen in het centrum werden gehouden,
- terwijl de vrijstelling van de belasting der niet-verblijfhouders eveneens betrekking had :
- op het totaal bedrag van de belastbare winsten voor zover zij in de reserve van het centrum aangehouden werden,
 - maar slechts op de helft van die inkomsten wanneer zij aan de maatschappelijke zetel of aan de buitenlandse inrichtingen van de groep werden overgedragen.

(70) *Parl. St.*, Kamer, 1984-85, nr. 1010/1, p.5 en nr. 1010/13, p.110.

(71) *B.S.*, 29 december 1984.

In concreto volgde hieruit, enerzijds dat beide soorten weliswaar vrijgesteld werden van belasting op het totaalbedrag van hun belastbare inkomsten dat zij in hun reserves wensten te incorporeren, zodat het traditionele beginsel van belastbaarheid hier werd opgeheven, maar anderzijds dat slechts de coördinatiecentra die van de vrijstelling van vennootschapsbelasting genoten hun onder normale omstandigheden belastbare inkomsten in de vorm van dividenden of andere uitkeringen op deelbewijzen voor het geheel, totaal onbelast konden overdragen aan de buitenlandse vennootschappen of natuurlijke personen aandeelhouders, terwijl zulks in hoofde van de centra in de vorm van een filiaal van een buitenlandse vennootschap slechts mogelijk was ten belope van de helft van die inkomsten. Wellicht oordeelde de regering dat het voor een filiaal meer evident is dat dergelijke inkomsten worden overgedragen aan de (buitenlandse) moeder-vennootschap en wilde men vermijden dat op die manier teveel gelden onbelast uit het land zouden verdwijnen, temeer daar de Belgische belastingadministratie in hoofde van de buitenlandse uitkeringsgerechtigden evenmin een belasting op de ontvangen inkomsten kan heffen. De inkomsten evenwel die aan een Belgisch lid van de groep zouden worden overgedragen zijn integendeel steeds belastbaar in hoofde van de Belgische onderneming die ze geniet, in voorkomend geval zelfs met toepassing van artikel 53 W.I.B. (72).

28. De voornoemde vrijstelling van vennootschapsbelasting respectievelijk belasting der niet-verblijfhouders gold nochtans enkel en alleen ten aanzien van uitkeringen aan aandelen of deelbewijzen en ten aanzien van gereserveerde winsten.

Het vroegere artikel 5, § 3 bepaalde immers expliciet dat geen van beide voordeelregimes van toepassing was op de "abnormale en goedgunstige voordelen" die door het centrum werden *verkregen*.

De overheveling van winsten uit andere (Belgische) ondernemingen van de groep die aan een minder gunstig regime onderworpen zijn, naar een erkend centrum, zou immers "la voie la moins imposée" (73) of zelfs "de niet belaste weg" bij uitstek geweest zijn, en dat was voorzeker niet wat bedoeld werd met K.B. nr. 187 (74).

Het is trouwens op grond van dezelfde overwegingen dat artikel 39,4° van de wijzigingswet van 27 december 1984 (75) die bepaling in het nieuwe artikel 5 behouden heeft.

(72) Cass., 3 november 1982, *R.W.*, 1983-84, 525; Cass., 3 december 1982, *F.J.F.*, 1983, 65; Gent, 11 maart 1983, *F.J.F.*, 1983, 105 en *A.F.T.*, 1983, 167.

(73) Zie o.m. DELAHAYE, T., *Le choix de la voie la moins imposée*, Brussel, Bruylant, 1977.

(74) Verslag aan de Koning bij K.B., nr. 187, *reeds gecit.*.

(75) *B.S.*, 29 december 1984.

Voor de ontleding van de begrippen "abnormale" en "goedgunstige" voordelen wordt dan ook naar de bespreking daar verwezen.

Hetzelfde geldt trouwens zowel voor de tantièmes en vergoedingen die betaald worden aan beheerders en die onder normale omstandigheden geen aftrekbare uitgaven uitmaken, als voor de verworpen uitgaven, die op grond van de interpretatie van de regering in het Verslag aan de Koning bij K.B. nr. 187 reeds in het oude stelsel onderworpen bleven aan het gewone regime van de vennootschapsbelasting respectievelijk belasting der niet-verblijfhouders, welke bepaling thans expliciet voorzien wordt door artikel 5, § 1, a en b (76). Ook hier wordt voor een meer gedetailleerde bespreking verwezen naar de bespreking van het nieuwe stelsel.

29. Verder bepaalde het vroegere artikel 5, § 4 ten overstaan van beide soorten centra dat de bedrijfsverliezen die op grond van artikel 114 W.I.B. mogen worden afgetrokken van eventuele winsten in de vijf jaren die volgen op dat waarin het verlies gemaakt is, in mindering moesten worden gebracht zonder rekening te houden met enige vrijstelling van belasting, wat in concreto betekende dat deze verliezen moesten worden afgetrokken van alle bestanddelen van de onder normale omstandigheden belastbare inkomsten. De regering beoogde daarmee te voorkomen dat de in hoofde van de erkende centra toch nog belastbare inkomsten, zoals de voormelde verworpen uitgaven, niet aftrekbare tantièmes of andere vergoedingen aan beheerders en abnormale en goedgunstige voordelen, voor een proportioneel te groot deel, of zelfs volledig zouden opgaan in de, eventueel gedurende vijf jaar geaccumuleerde exploitatieverliezen. Het bestaan van die mogelijkheid zou immers tal van misbruiken in de hand hebben gewerkt, zoals bijvoorbeeld het reeds vermelde overhevelen van winsten van andere (Belgische) entiteiten van de groep, zelfs indien die beschouwd zouden geweest zijn als abnormale en goedgunstige voordelen in de zin van artikel 5, § 3.

30. Op grond van een gelijkaardige redenering overigens, was de investeringsaftrek, waarvan de coördinatiecentra in voorkomend geval eveneens konden genieten (77), in tegenstelling met de normale regel, evenmin overdraagbaar op de winsten van latere belastbare tijdperken, althans niet voor zover de investering waarop de aftrek betrekking had werd gedaan gedurende de periode dat het coördinatiecentrum van het gunstregime van artikel 5 genoot. Men merkt onmiddellijk op dat de coördinatiecentra tengevolge van die bepaling (78) niet meer in aanmerking kwamen voor de

(76) Art. 39/4°, wet 27 december 1984, *B.S.*, 29 december 1984.

(77) Art. 42ter W.I.B..

(78) Art. 5 § 4.

aftrekformule in de vorm van een bepaald percentage van de jaarlijkse afschrijvingen (79).

De aftrek moest dus eenmalig en volledig in het investeringsjaar gebeuren en kon derhalve eenvoudig niet meer toegepast worden ingeval de exploitatieverliezen in het jaar van de investering groter waren dan de opbrengsten.

31. Tenslotte dient vermeld dat ook de bijzondere aanslagen ingeval van inkoop van eigen aandelen en/of vereffening van het maatschappelijk vermogen (80) onverminderd van toepassing bleven (81), ten einde te voorkomen dat een aantal centra voor het aflopen van de periode van tien jaar, met andere woorden (juist) voor het aflopen van het voordeelsstelsel, zouden geliquideerd worden zonder belasting verschuldigd te zijn op de liquidatieboni.

Voor het overige echter bleven de erkende coördinatiecentra volledig onderworpen aan het gewone stelsel van het Wetboek van Inkomstenbelastingen, ondermeer voor wat betreft de regeling inzake aangifte en controle (82) en het toepasselijk tarief, met dien verstande echter dat de kantoren in de vorm van een Belgische vennootschap, zoals thans (83), geen aanspraak konden maken op het verminderd tarief van de vennootschapsbelasting voor vennootschappen met winsten beneden 14.400.000 B.F. (84).

2. Het nieuwe regime.

32. De Commissie van de Europese Gemeenschappen was echter niet zo gelukkig met de regeling van K.B. nr. 187, zoals ze tot hiertoe werd uitgezet, en formuleerde een aantal fundamentele bezwaren.

Meer in het bijzonder de vrijstellingen voorzien in artikel 5 van het besluit vertoonden teveel aspecten van gelijkenis met de in artikel 92 van het E.E.G.-verdrag verboden steunmaatregelen die de mededinging vervalsen of dreigen te vervalsen door de begunstiging van bepaalde ondernemingen.

Om tegemoet te komen aan deze kritieken, maar meer nog om te voorkomen dat de procedure tot raadpleging van de lidstaten in de Raad van ministers zou geopend worden, werd het vroegere stelsel ingrijpend gewijzigd door artikel 39 van de wet van 27 december 1984 houdende fiscale bepalingen (85).

(79) Art. 42ter § 2/1° W.I.B..

(80) Art. 116 e.v. W.I.B..

(81) Verslag aan de Koning bij K.B. nr. 187, *Reeds gecit.*

(82) *Idem.*

(83) Cfr. nieuw art. 5 § 2.

(84) Art. 126/2° W.I.B..

Meteen werd van de gelegenheid gebruik gemaakt om een aantal minieme wijzigingen en preciseringen aan te brengen op punten waar de oorspronkelijke tekst van het K.B. tekort schoot. Een aantal van die wijzigingen werden overigens reeds besproken.

33. De grote innovatie bestaat er evenwel in dat het voorheen geldende stelsel van de vrijstellingen wordt afgeschaft en dat de coördinatiecentra-Belgische-vennootschappen en de coördinatiecentra-filialen van buitenlandse vennootschappen die na de inwerkingtreding van de wet worden opgericht, aan het gemeenrechtelijk stelsel van de vennootschapsbelasting of de belasting der niet-verblijfhouders worden onderworpen, met uitzondering echter voor wat betreft het vaststellen van de belastbare winst. De reeds bestaande en erkende kantoren blijven dus principieel onderworpen aan het regime dat voorheen op hen van toepassing was, tenzij hun erkenning wordt aangevraagd op grond van artikel 3,3° van het gewijzigd K.B. (86).

34. In afwijking van de artikelen 96 tot 115, 142 en 144 tot 148 W.I.B., wordt het belastbaar inkomen van het coördinatiecentrum voortaan op forfaitaire wijze vastgesteld in functie van de uitgeoefende werkzaamheid en op basis van de uitgaven en de werkingskosten (87).

Met de administratie wordt dan een vast winstpercentage overeenkomen dat gelijk is aan een percentage van de uitgaven en de kosten die in België worden gemaakt of gedragen (88) en dat individueel zal worden bepaald in elk erkenningsbesluit, na overleg in de voornoemde werkgroep ad hoc, en rekening houdend met de aard van de bedrijvigheid van het coördinatiecentrum (89). De personeelskosten en de financiële kosten, worden echter uitdrukkelijk uit de forfaitaire berekeningsgrondslag gelicht, wat zijn verklaring vindt in het doel van K.B. nr. 187, namelijk de werkgelegenheid te bevorderen en de coördinatiecentra geschikt te maken voor het verrichten van belangrijke financiële taken (90).

Het bedrag van het op deze wijze belastbaar gestelde inkomen mag evenwel in geen geval lager zijn dan het totaal :

- a. van de niet als bedrijfslasten aftrekbare uitgaven en lasten ;
- b. de andere tantièmes dan die bedoeld in artikel 108, 1° W.I.B. ;

(85) B.S., 29 december 1984.

(86) Art.39/6°, wet 27 december 1984 dat het vroegere art. 7 opheft; zie ook *Parl. St.*, Kamer, 1984-85, nr. 1010/1, p.15 en 1010/13, p.110.

(87) Nieuw art. 5 § 1.

(88) *Parl. St.*, Kamer, 1984-85, nr. 1010/13, p. 109; *Fiskoloog*, nr. 116, 22 januari 1985, p. 7.

(89) *Idem.*

(90) *Parl. St.*, Kamer, 1984-85, nr. 1010/13, p. 110.

c. de abnormale en goedgunstige voordelen die aan het centrum worden verleend.

Het nieuwe artikel 5, § 1 herneemt bijgevolg een regel van het oorspronkelijke K.B. nr. 187, die met betrekking tot de tantièmes en vergoedingen aan beheerders en de verworpen uitgaven reeds expliciet in het Verslag aan de Koning vermeld werd (91) en die voor wat betreft de abnormale en goedgunstige voordelen, neergelegd was in het vroegere artikel 5, § 4.

35. Meer bepaald betreft het hier de tantièmes en vergoedingen die betaald worden aan de in artikel 20,2°, b, W.I.B. bedoelde personen, met name de beheerders, commissarissen en vereffenaars, en die deel uitmaken van de belastbare winst, behalve wanneer zij toegekend worden aan personen die in de onderneming, in casu een coördinatiecentrum, effectief bij opdracht of bij contract werkelijke en vaste functies uitoefenen én voor zover zij bruto per genietter meer bedragen dan de uitkering aan hun collega's die niet met speciale functies belast zijn (92). Het is immers enkel ten belope van dit bedrag dat zij overeenkomstig artikel 108, 1° W.I.B. geacht worden een aftrekbare bedrijfslast uit te maken, in die zin dat zij als vergoeding voor gepresteerde diensten worden aanzien.

36. Ook de abnormale en goedgunstige voordelen die aan het coördinatiecentrum worden verleend, worden dus, zoals vroeger, in de minimum forfaitair vastgelegde belastbare grondslag opgenomen. Er werd immers reeds op gewezen dat daarmee een hindernis wordt opgeworpen op "de minst belaste weg" (93) voor de andere, niet aan het gunstregime onderworpen vennootschappen van de groep (94).

Inzoverre die bepaling slaat op de overheveling van voordelen vanuit Belgische inrichtingen van de groep, waar ongetwijfeld haar grootste praktische belang gelegen is, expliciteert zij echter de inhoud van twee recente cassatie-arresten, respectievelijk van 3 november en 3 december 1982 (95), waarin gesteld werd dat de abnormale en goedgunstige voordelen die door een in België gevestigde vennootschap (of inrichting?) worden verleend aan een andere Belgische vennootschap (of inrichting), zelfs al verkeren deze ondernemingen in een band van afhankelijkheid met een buitenlandse onderneming, niet onder de toepassing van artikel 24, eerste lid vallen, maar in voorkomend geval belastbaar zijn in hoofde van de Belgische onderneming die ze geniet, eventueel met toepassing van artikel 53 W.I.B..

(91) Verslag aan de Koning bij K.B. nr. 187, *reeds gecit.*

(92) Art. 99 W.I.B..

(93) Cfr. DELAHAYE, T., *Le choix de la voie la moins imposée*, Brussel, Bruylant, 1977.

(94) Zie reeds het Verslag aan de Koning bij K.B. nr. 187, *reeds gecit.*

(95) Cass., 3 november 1982, *R.W.*, 1983-84, 526; Cass., 3 december 1982, *F.J.F.*, 1983, 65; Gent, 11 maart 1982, *F.J.F.*, 1983, 105 en *A.F.T.*, 1983, 167.

De abnormale en goedgunstige voordelen die aan een centrum worden verleend vallen dus weliswaar niet onder de toepassing van artikel 24, eerste lid W.I.B. (waar het abnormale en goedgunstige voordelen zou betreffen, door een centrum verleend), maar toch werden de begrippen aan de artikelen 24, 53 en 115 W.I.B. ontleend, tengevolge waarvan ze in dezelfde zin mogen en moeten geïnterpreteerd worden (96).

Abnormale voordelen worden dan soms aangeduid als diegene welke onafhankelijke ondernemingen elkaar niet zouden verstrekken in het licht van de geldende handelsgebruiken en van de heersende economische omstandigheden (97) of die afwijken van de prijzen die onder normale omstandigheden en in een situatie van vrije concurrentie tussen twee onafhankelijke partijen worden betaald, of die, ingeval geen vergelijkbare marktprijs voorhanden is, eventueel worden vastgesteld aan de hand van de cost-plus methode (98).

De beoordeling van het goedgunstig karakter van een voordeel behoort volgens het Hof van Cassatie (99) niettemin tot de soevereine beoordeling door de feitenrechter, wat door het merendeel van de rechtspraak en de rechtsleer trouwens evenzeer wordt aanvaard voor de beoordeling van de abnormaliteit van het voordeel (100). Het bewijs van het abnormaal karakter van de voordelen kan echter gesteund worden op de zogenaamde "arm's length" vergelijkingen, d.w.z. een toetsing aan de voorwaarden die gelden tussen onafhankelijke ondernemingen die in een concurrentiële positie staan (101).

37. Het belang van een sluitend "transfer-pricing" systeem kan op grond van het voorgaande dus niet voldoende onderstreept worden, vooral omdat de centra die willen vermijden van belast te worden op abnormale

(96) Verslag aan de Koning bij K.B. nr. 187, *reeds gecit.*

(97) Gent, 12 februari 1960, *R.F.*, 1960, 556; Bergen, 1 maart 1978, *J.D.F.*, 1978, 228; LAGAE, J.P., *Noties van internationaal fiscaal recht in verband met personen en ondernemingen*, T.P.R., 1982, 199; LEVY-MORELLE, H., *Les critères d'imputation des recettes et dépenses entre sociétés interdépendantes dans différents pays, parties où non à des conventions internationale relatives à la double imposition*, *R.F.*, 1971, 545; VAN CROMBRUGGE, S., *o.c.*, nr. 344.

(98) Vgl. o.m. Brussel, 13 oktober 1971, *R.F.*, 1972, 133; zie ook *Com. I. B.*, n° 24/11 e.v. en de rechtspraak daar aangehaald.

(99) Cass., 31 oktober 1971, *Bull. Bel.*, nr. 590, p.2353; *Com. I. B.*, n° 24/11 en 24/14.

(100) CLAEYS BOUUAERT, I., *Les groupes de sociétés en droit fiscal*, in *Les Groupes de Sociétés*, C.D.V.A., (ed.), Den Haag, M. Nijhoff, 1973, p. 212; JANS, P., *Les transferts indirects de bénéfiques entre sociétés interdépendantes*, Brussel, Bruylant, 1976, p. 92-93; KIRKPATRICK, J., *Rapports du droit comptable et du droit fiscal*, in *Het boekhoudrecht: Drie jaar ervaring*, Belgische Vereniging van Bedrijfsjuristen, (ed.), 1980; SIBILLE, P., *L'imposition belge des transferts dans les relations d'affaires internationales*, *Intertax*, 1973, 154.

(101) Voor meer details zie o.m. VAN CROMBRUGGE, S., *o.c.*, nr. 346 en de daar aangehaalde rechtspraak en rechtsleer.

en goedgeunstige voordelen die zij geacht worden te hebben ontvangen, de modaliteiten volgens dewelke hun vergoeding zal gebeuren, moeten vermelden in de aanvraag tot erkenning als coördinatiecentrum in de zin van K.B. nr. 187 of in een bijgevoegd schrijven (102).

38. De niet als bedrijfslasten aftrekbare uitgaven en lasten tenslotte, vallen eveneens in de minimum forfaitair vast te stellen belastbare grondslag. Bedoeld zijn ondermeer de verworpen uitgaven zoals bepaalde geheime commissielonen en uitgaven die op onredelijke wijze de werkingsbehoeften van het centrum overtreffen (103).

De personeelskosten en de financiële kosten worden evenwel uitdrukkelijk uit de forfaitair te bepalen grondslag gesloten, wat verband houdt met het feit dat K.B. nr. 187 tot doel heeft de werkgelegenheid te bevorderen en aan de coördinatiecentra toe te laten belangrijke financiële taken waar te nemen (104).

39. Verder verliest de vroegere bepaling van artikel 5, § 4 betreffende de niet-overdraagbaarheid van de investeringsaftrek op de winsten van opeenvolgende belastbare tijdperken, ingevolge de forfaitaire berekening van de belastbare grondslag en de niet-toepasselijkheid van de artikelen 96 tot 115, 142 en 144 tot 148 W.I.B., elke zin en wordt derhalve weggelaten. Het voordeel van de investeringsaftrek is immers niet van toepassing op de belastingsplichtigen die worden belast op basis van forfaitaire grondslagen van aanslag, waarbij de afschrijvingen forfaitair zijn ingecalculereerd (105).

Hetzelfde geldt voor de bepalingen in verband met de aftrek van definitief belaste inkomsten en de aftrek van overgedragen verliezen, die eveneens niet meer op de coördinatiecentra van toepassing zijn (106).

De regel dat artikel 126, 2° W.I.B. betreffende de verlaagde tarieven voor vennootschappen met een winstcijfer beneden 14.400.000 B.F. "niet van toepassing is op de centra die zijn opgericht in de vorm van een vennootschap die haar maatschappelijke zetel, voornaamste inrichting of zetel van bestuur in België heeft" werd daarentegen wel opnieuw opgenomen, maar ditmaal in het nieuwe artikel 5, § 2. In alle gevallen zal dus het eenvormig tarief van 45% in de vennootschapsbelasting, respectievelijk 50% in de belasting der niet-verblijfhouders (107) worden toegepast.

(102) Antwoord van de minister van financiën op de parlementaire vragen n° 242, *reeds gecit.*

(103) Zie het Verslag aan de Koning bij K.B. nr. 187, *reeds gecit.*

(104) *Parl. St.*, Kamer, 1984-85, nr. 1010/13, p.110.

(105) Art. 42ter, § 6 W.I.B..

(106) *Parl. St.*, Kamer, 1984-85, nr. 1010/1, p. 14.

(107) Art. 152 W.I.B..

Bovendien blijven de bijzondere aanslagen in de vennootschapsbelasting in geval van inkoop van eigen aandelen en/of verdeling van het maatschappelijk vermogen, eveneens van toepassing (108).

De ratio daarvan werd hoger reeds opgegeven, maar in het licht van de recente wijzigingen aan het K.B. nr. 187 dient toch te worden opgemerkt dat, indien de regering haar voornemen zou uitvoeren om in een apart artikel de mogelijkheid te voorzien om de verlenging van de gunstregeling met telkens tien jaar aan te vragen (109) - waarbij het de vraag is of deze mogelijkheid nu al niet impliciet volgt uit het aangepaste artikel 4 van het K.B. -, voorgaande bepaling veel van haar praktisch belang verliest, aangezien een belangrijke reden voor inkoop van eigen aandelen of verdeling of vereffening van het maatschappelijk vermogen, ten gevolge daarvan vervalt.

Voor het overige blijven de erkende centra, zoals voorheen (110), volledig onderworpen aan het gewone stelsel van het Wetboek van Inkomstenbelastingen, ondermeer met betrekking tot de regeling inzake aangifte en controle. De taxatiediensten beschikken dus tegenover dergelijke coördinatiekantoren over dezelfde rechten van onderzoek als degene welke de wet hen verleent ten overstaan van de andere Belgische vennootschappen of inrichtingen van buitenlandse vennootschappen (111). Het is trouwens op grond van dergelijke onderzoeken dat de rekeningen van de centra worden gecontroleerd en dat de bevoegde belastingcontroleur de voordelen van K.B. nr. 187 zal onttrekken aan de centra die het bepaalde in de artikelen 1 en 3 van het besluit niet blijven nakomen na hun erkenning (112).

40. Uiteindelijk echter blijken de ingevoerde wijzigingen wel tegemoet te komen aan de kritiek van de E.G.-Commissie, die per brief van 6 mei 1984 liet weten geen verdere bezwaren meer te hebben tegenover het K.B. nr. 187, zoals gewijzigd door de toen nog in het stadium van wetsontwerp verkerende, wet van 27 december 1984, maar toch moet de door de regering aangevoerde verantwoording voor de uitvoering van de zopas geschetste regelingen, ruimschoots onvoldoende genoemd worden.

De argumentatie steunt immers op de vaststelling dat de rekeningen van de coördinatiekantoren in vele gevallen toch geen enkele winst vertonen, vermits zij er zich meestal toe beperken de kosten aan te rekenen die zij

(108) *Parl. St.*, Kamer, 1984-85, 1010/1, p. 14.

(109) Zie hoger, Notificatie bij het Ontwerp van wet houdende wijziging van K.B. nr. 187, *reeds gecit.*.

(110) Verslag aan de Koning bij K.B. nr. 187, *reeds gecit.*.

(111) Antwoord van de minister van financiën op de parlementaire vragen nr. 242, *reeds gecit.*.

(112) Verslag aan de Koning bij K.B. nr. 187, *reeds gecit.*.

hebben opgelopen in het voordeel van de leden van de groep (113), en dat bijgevolg de afschaffing van de vrijstellingen voor de meeste centra geen, of althans niet te veel, nadelige gevolgen zou hebben; waarbij wel de vraag oprijst waarom ze dan eerst werden ingevoerd?!

Voorts steunt de regering op het feit dat de forfaitaire wijze van berekening van de belastbare grondslag, in tegenstelling tot de Belgische vennootschappen, niet nieuw is met betrekking tot de bijkantoren van de buitenlandse vennootschappen, voor zover zij niet uitsluitend belastbaar zijn in het woonplaatsland van de buitenlandse hoofdinrichting ingevolge een bepaling van een verdrag tot vermindering van internationale dubbele belasting, maar zij gewoon aan de belasting der niet-verblijfhouders onderworpen zijn, en dat deze techniek reeds lang door de belastingadministratie op deze gevallen wordt toegepast. Daarenboven zou zulks eveneens het geval zijn in verschillende landen van de Europese gemeenschap.

Die hele argumentatie gaat echter niet op; in de eerste plaats omdat de belastingadministratie, hoe graag ze dat misschien ook zou willen, geen wetgever is, noch een jurisprudentieel orgaan dat fundamentele regels in het belastingrecht kan invoeren door ze eenvoudig gedurende lange tijd toe te passen - wat onlangs nog eens overduidelijk werd aangetoond in twee voornoemde Cassatiearresten van 19 november 1981 (114) en van 21 mei 1982 (115) die het reeds lang door de Administratie der Direkte Belastingen toegepast bijzonder aanslagstelsel voor tijdelijke in België gedetacheerde kaderleden, onwettig verklaarden - en in de tweede plaats nog veel minder omdat de aanwending van de techniek in verschillende landen van de E.E.G. niet terzake doet, gezien de fundamentele verschillen die inzake belastingen nog steeds bestaan tussen de lidstaten. Wil men zonodig toch naar buitenlandse regelingen kijken, dan zou een ingrijpende verlaging van de vennootschapsbelasting, ermee rekening houdend dat de onmiddellijke derving aan inkomsten voorzeker zal opwegen tegen de latere meeropbrengsten, een veel meer voor de hand liggende oplossing zijn.

Zoals de voorgestelde regeling er nu uit ziet, hoeveel eenvoudiger ook, betekent ze echter een stap terug in de belastingtechniek en een regelrechte aanfluiting van het realiteitsbeginsel.

Bovendien wordt de evolutie van het belastingrecht in de richting van een verdragsrecht, waarbij de belastbare grondslag, forfaitair op basis van onderhandelingen met de Administratie wordt vastgesteld, eens te meer in de hand gewerkt. Een dergelijke fundamentele aantasting van de *rechtszekerheid*, die juist in het belastingrecht een belangrijke waarborg tegen willekeur zou moeten zijn, moet derhalve ten strengste van de hand worden gewezen.

(113) Notificatie bij het Ontwerp van wet houdende wijziging van K.B. nr. 187, *reeds gecit.*

(114) *F.J.F.*, 1982, 12; *J.D.F.*, 1982, 88.

(115) *F.J.F.*, 1982, 159.

J. Andere fiscale voordelen, ter aanvulling van K.B. nr. 187

41. De fiscale voordelen, voorzien door artikel 5 van K.B. nr. 187, werden nadien nog uitgebreid bij artikel 29 van de wet van 11 april 1983 houdende fiscale en begrotingsbepalingen (116).

Zo zijn de erkende coördinatiecentra die genieten van het voordeelstelsel van K.B. nr. 187, ingevolge artikel 29, 1° van de wet van 11 april 1983 en in afwijking van de artikelen 153 e.v. W.I.B., vrijgesteld van onroerende voorheffing met betrekking tot de gebouwde of ongebouwde onroerende goederen en met betrekking tot het materieel en de outillering, die onroerend zijn van nature of door bestemming, voor zover althans deze zaken gebruikt worden in de beroepswerkzaamheden; wat als onmiddellijk gevolg heeft dat de gemeentelijke en provinciale opcentiemen, die overeenkomstig artikel 351 W.I.B. alleen kunnen worden gevestigd op de onroerende voorheffing, niet meer hefbaar zijn in hoofde van de betrokken centra.

Vermits de onroerende voorheffing, opcentiemen inclusief, in feite een vóórheffing op de verschuldigde belasting uitmaakt, die in hoofde van de coördinatiecentra-Belgische-vennootschappen en -niet-verblijfhouders, op grond van de artikelen 198 en 199 W.I.B., nadien *volledig* mag worden verrekend met de werkelijk verschuldigde belasting, betreft het hier evenwel een louter technische vereenvoudiging in die zin dat het niet verschuldigde voorschot ook nadien niet meer in mindering wordt gebracht van de globaal verschuldigde belasting, die dus in generlei mate vermindert door het wegvallen van de voorheffing.

42. Daarnaast voorziet artikel 29,3° ook nog in een vrijstelling van het evenredig registratierecht van 1% dat normaal op grond van de artikelen 115 en 116 W.R.R. wordt opgelegd ingeval van inbreng van goederen of van vermeerdering van statutair kapitaal zonder inbreng. Om van die vrijstelling te kunnen genieten vereist de wet een verklaring van de partijen, hezij in de akte van inbreng of van kapitaalvermeerdering, hetzij in een verklaring onderaan de akte, voorafgaandelijk aan de registratie ondertekend door de partijen of door de notaris, dat het centrum aan de vereisten van K.B. nr. 187 voldoet.

In het licht van de gewijzigde erkenningsprocedure duikt hier evenwel een probleem op dat volgt uit het feit dat een centrum *dat reeds in België gevestigd is* (of dat er zich later zal vestigen) op om het even welk ogenblik de erkenning kan aanvragen en gedurende ongeveer tien jaar van de eraan verbonden voordelen kan genieten (117). De vraag stelt zich dan wat er

(116) B.S., 16 april 1983, zoals gewijzigd bij artikel 40 van de wet van 28 december 1983 houdende fiscale en begrotingsbepalingen, B.S., 29 december 1984.

met de reeds betaalde registratierechten voor inbreng van goederen of kapitaalvermeerdering moet gebeuren, maar wellicht getuigt het van een te groot optimisme te hopen op een mogelijkheid tot terugvordering van deze bedragen ingeval een reeds bestaand centrum de erkenning aanvraagt.

43. En tenslotte bepaalt artikel 29,2° van de wet van 11 april 1983 dat de genoemde coördinatiecentra geen roerende voorheffing verschuldigd zijn met betrekking tot de winsten die zij uitkeren aan de aandelen of deelbewijzen van belegde kapitalen - die onder het oorspronkelijk regime van K.B. nr. 187 reeds genoten van een vrijstelling van vennootschapsbelasting en van belasting der niet-verblijfhouders, maar die in het nieuwe ontwerp samen met de gereserveerde winsten op forfaitaire grondslag worden belast - en met betrekking tot de inkomsten van schuldvoororderingen of leningen (intresten) en de opbrengsten van de concessies van immateriële roerende goederen (know-how etc.) die door de centra verschuldigd zijn. Vermits de roerende voorheffing in feite slechts een voorschot is op de uiteindelijk verschuldigde belasting, heeft zo'n vrijstelling van roerende voorheffing echter maar weinig zin, wanneer zij niet gepaard gaat met een, zij het zelfs beperkte, vrijstelling van de uiteindelijk verschuldigde belasting ten voordele van de verkrijgers van de dividenden, intresten of royalties. Vandaar dat die opbrengsten en inkomsten om het ten name van de verkrijgers belastbare netto-bedrag vast te stellen, bovendien worden verhoogd met een fictieve roerende voorheffing ten belope van 25/75 (118) van het geïncasseerde of verkregen netto-bedrag. Voor wat betreft de toepassing van de artikelen 18, 97 en 211 W.I.B. wordt deze fictieve roerende voorheffing gelijkgesteld met de gewone roerende voorheffing, waaruit in concreto volgt dat zij voor de berekening van het belastbaar inkomen van de verkrijger moet worden bijgeteld bij het ontvangen netto-dividend, waarna zij mag worden verrekend met de uiteindelijk verschuldigde belasting, eventueel met teruggave van het overschot (119).

44. Het belastingvoordeel schuilt dan in het feit dat de fictieve roerende voorheffing weliswaar toegevoegd wordt aan de netto belastbare grondslag van de verkrijger en derhalve mee belast wordt, maar nadien, hoewel in werkelijkheid niet betaald, toch integraal, d.w.z. ten belope van 100% van 25/75 van het geïncasseerde of verkregen netto-bedrag, mag worden verrekend met de werkelijk verschuldigde belasting.

(117) *Parl. St.*, Kamer, 1984-85, nr. 1010/1, p.15 en nr. 1010/13, p.110.

(118) Art. 40 van de wet van 28 december 1983 houdende fiscale en begrotingsbepalingen, *B.S.*, 30 december 1983, verhoogde de fictieve roerende voorheffing van 20/80 tot 25/75 van het geïncasseerde bedrag.

(119) *Fiskoloog*, nr. 116, 22 januari 1985, p.7 e.v.; nr. 80, 22 mei 1983, p.7; nr. 76, 22 maart 1983, p. 15 e.v..

Voorbeeld

bruto-intrest 100 ; belastingsplichtige is onderworpen aan de personenbelasting tegen een marginaal tarief van 50%.

	1. Met R.V.	Geen R.V. 2. Geen F.R.V.	Geen R.V. 2. Geen F.R.V.
bruto-intrest	100	100	100
ingehouden R.V.	- 25	- 25	- 25
belastbaar	75	100	100
netto-ontvangen	75	100	100
toe te voegen R.V. of F.R.V.	+ 25	-	+ 33
belastbaar	100	100	133
personenbelasting à 50%	50	50	66,5
te verrekenen R.V. of F.R.V.	- 25	-	- 33
te betalen	25	50	33,5
netto in handen	$75 - 25 = 50$	50	66,5

Het blijkt dus maar al te duidelijk dat het al of niet vrijstellen van de roerende voorheffing, in termen van te betalen bedrag aan belasting, geen enkel verschil uitmaakt als niet terzelfdertijd een tegemoetkoming in de inkomstenbelasting zelf, (in casu een fictieve roerende voorheffing) wordt voorzien. In deze laatste hypothese blijft er inderdaad 66,5 netto-over, terwijl dat in de andere twee gevallen, zonder fictieve roerende voorheffing, slechts 50 is.

Vermits de wet geen specifieke uitzondering voorziet, blijft het belastingkrediet, dat bedoeld is als compensatie van een gedeelte van de vennootschapsbelasting die door de vennootschap werd betaald op de uitgekeerde dividenden, onverminderd van toepassing ondanks het feit dat de genoemde coördinatiecentra slechts een forfaitair vastgestelde vennootschapsbelasting moeten betalen.

Derhalve blijft de aandeelhouder recht hebben op het belastingkrediet dat, hoewel op de dividenden die verkregen worden vanuit de coördinatiecentra in feite geen roerende voorheffing wordt ingehouden, terwijl het belastingkrediet in verband met dividenden normaal wordt berekend vanuit het netto ontvangen bedrag, na inhouding van de roerende voorheffing, toch

51% bedraagt. Zoals gezegd, steunt men deze regeling op het ontbreken van een wettelijke uitzonderingsbepaling (120).

45. De regering vreesde echter dat de bestaande regeling tot een budgettaire ontsporing zou leiden (121), voornamelijk omwille van het risico van oneigenlijk gebruik. De bijzondere vrijstelling moest bijvoorbeeld ook worden verleend met betrekking tot de inkomsten van leningen en schuldvorderingen die langs het coördinatiecentrum om, dienden voor de investeringen van de groep in het buitenland (122), wat zeker niet in de bedoeling lag. Bovendien meenden tal van in België gevestigde financiële instellingen dat ze benadeeld werden door voormelde vrijstelling van roerende voorheffing, waaruit zij geen voordeel konden halen vermits zij volgens het gemeen recht reeds van een dergelijke vrijstelling genieten.

Vandaar dat artikel 36 van het oorspronkelijk Ontwerp van wet houdende fiscale bepalingen, dat op 5 oktober 1984 werd voorgelegd aan de Ministerraad en vervolgens ingediend bij de kamers, voorzag in de afschaffing van zowel de vrijstelling van de roerende voorheffing als van de fictieve roerende voorheffing, tenminste voor wat betreft de schuldvorderingen en leningen die niet gebruikt worden om in België nieuwe materiële vaste activa aan te kopen of tot stand te brengen of om onderzoek en ontwikkeling te financieren.

Het gevolg van deze gedeeltelijke afschaffing van de vrijstelling van roerende voorheffing zou evenwel zijn dat de intresten die de coördinatiecentra betalen op fondsen die hen ter beschikking worden gesteld door buitenlandse leden van de groep of buitenlandse banken, die niet zoals de Belgische belastingsplichtige, leden van de groep, een verrekening van de roerende voorheffing kunnen toepassen, een belasting zouden ondergaan van meestal 15% in geval van toepassing van dubbelbelastingverdragen, of van 25% indien dit laatste niet het geval is. Bovendien wijst W. Ramboer er in een nota voor de minister van economische zaken van 25 oktober 1984, zeer terecht op dat de vrijstelling van roerende voorheffing met betrekking tot de intresten betaald door de centra, hen juist toelaat één van hun voornaamste activiteiten te ontwikkelen, met name het optreden als centraal en internationaal financieringscentrum voor de leden van de groep. Er wordt trouwens op gewezen dat reeds een aantal coördinatiecentra met dit doel in België werden opgericht. Het verkeer van kredieten tussen de centra en de leden van de groep wordt immers door de vrijstelling in aanzienlijke mate bevorderd.

Vandaar dat op grond van deze en andere kritieken, ondermeer van de Belgische Vereniging der Banken, een amendement werd ingediend op het

(120) *Fiskoloog*, nr. 80, 22 mei 1983, p.7.

(121) Zie nr. 21 van de nota van 2 oktober 1984 voor de Ministerraad van 5 oktober 1984.

(122) *Parl. St.*, Kamer, 1984-85, nr. 1010/1, p.16.

voorzien artikel 36 van het Ontwerp van wet houdende fiscale bepalingen, dat ertoe strekte de vrijstelling van roerende voorheffing, waarvan de afschaffing voorzien werd door het oorspronkelijk ontwerp, althans gedeeltelijk, toch zonder enige beperking te laten bestaan, terwijl de fictieve roerende voorheffing zou worden afgeschaft. Er zou bovendien bij afzonderlijk K.B., genomen op grond van de bevoegdheden die in het kader van artikel 170 W.I.B. aan de koning worden toegekend, voorzien worden in een vrijstelling van roerende voorheffing op deposito's, ten voordele van de coördinatiecentra zelf ditmaal (123).

Uiteindelijk echter werd de afschaffing van de fictieve roerende voorheffing vervangen door een beperking van haar toepassingsgebied (124). Immers, artikel 40 van de wet van 27 december 1984 (125) voegt aan artikel 29, 2° van de wet van 11 april 1983 (126) een bepaling toe volgens dewelke de toepassing van de fictieve roerende voorheffing, met betrekking tot de inkomsten van schuldvorderingen en leningen slechts geldt voor zover de coördinatiecentra zelf, of de leden van de groep waartoe het betrokken coördinatiecentrum behoort, de geleende kapitalen gebruiken, hetzij om materiële vaste activa tot stand te brengen of in nieuwe staat aan te schaffen, die zij in België voor de uitoefening van hun beroepswerkzaamheden zullen gebruiken, hetzij voor kosten van onderzoek of ontwikkeling die in België worden verricht. De bepaling is van toepassing op de inkomsten die zijn toegekend of betaalbaar gesteld met ingang van 1 januari 1985. Er moet tevens opgemerkt worden dat de door de wet gehanteerde uitdrukking "materiële vaste activa in nieuwe staat" een specifiek fiscaalrechtelijke betekenis heeft, in die zin dat het moet gaan om activa die nog niet het voorwerp hebben uitgemaakt van afschrijvingen bij andere ondernemingen (127).

Voorts werd artikel 91 van het K.B. tot uitvoering van het Wetboek van Inkomstenbelastingen door het K.B. van 20 december 1984 (128) op grond van artikel 170 W.I.B. aangevuld zodat de coördinatiecentra zelf voortaan genieten van een vrijstelling van roerende voorheffing met betrekking tot de inkomsten van deposito's die zij plaatsen vanaf 1 januari 1985. Toch zullen de betrokken coördinatiecentra in verband met de belleggingen die zij doen, nog geconfronteerd worden met een bijzonder,

(123) *Parl. St.*, Kamer, 1984-85, nr. 1010/1, p.16 en de voorheen vermelde nota's voor de Ministerraad.

(124) *Parl. St.*, Kamer, 1984-85, nr. 1010/13, p.111.

(125) *B.S.*, 29 december 1984.

(126) *B.S.*, 16 april 1983.

(127) *Parl. St.*, Kamer, 1984-85, nr. 1010/13, p.114; zie ook *Fiskoloog*, nr. 116, 22 januari 1985, p.8.

(128) *B.S.*, 29 december 1984, 16244-16245.

typisch Belgisch probleem dat echter in de praktijk een niet te onderkennen handicap betekent. Bij plaatsing van deposito's op Belgische banken immers, zullen de coördinatiecentra de aldaar verplicht aan de bron afgehouden roerende voorheffing, waarvan zij echter vrijgesteld zijn (129) slechts na een vrij lange periode van meestal 18 à 20 maanden kunnen recupereren.

Dit is een aanzienlijk tijdverlies en dus een belangrijke kost die niet voorkomt bij plaatsing van deposito's bij buitenlandse banken (b.v. Zwitserland of Luxemburg), vermits daar in het geheel geen roerende voorheffing verschuldigd is.

Onnodig te beklemtonen dat hier meer heil verwacht wordt van een globale afschaffing van de roerende voorheffing, wat wellicht op veel grotere schaal de investeringen in de privé-sector zou stimuleren. Reeds lang werd, en wordt daar overigens nog, van verschillende kanten op aangedrongen, veelal door diegenen die een einde willen zien komen aan wat men de "kapitaalvlucht" is gaan noemen, en die terecht niet geloven in de efficiëntie van een (te) ver doorgedreven fraudebestrijding. Hoeft trouwens het laatste OESO-rapport nog aangehaald worden, dat erop wees dat een teveel aan economisch wurgende en onoverzichtelijke bepalingen, het Belgisch economisch en fiscaal recht kenmerkt.

Spijtig genoeg moet men echter vaststellen dat een vrijstelling van roerende voorheffing eerder een uitzondering blijft, een druppel op een hete plaat, in plaats van de algemene regel zoals in de meeste ons omringende landen. In deze context en in het licht van de met K.B. nr. 187 nagestreefde doelstellingen, namelijk het bevorderen van de tewerkstelling in België door het aanmoedigen en aantrekken van privé-investeringen, moet dan zelfs toegegeven worden dat de ingevoerde beperking een betere kanalisering van de beoogde effecten, in de gewenste richting bewerkt, doch uiteindelijk doet zulks geen afbreuk aan de boven verdedigde opvatting dat een algehele afschaffing van de roerende voorheffing wellicht interessantere objectieven biedt, op grotere schaal en met meer stimulerend effect.

K. De sociale voordelen (130)

L. Voordelen toegekend door het Belgisch-Luxemburgs Instituut voor wisselcontrole

(129) *Idem.*

(130) Zie hiervoor het K.B. nr. 187 zelf, waarvan het artikel 6 § 1/a opgeheven werd door de wet van 27 december 1984, *B.S.*, 29 december 1984, alsook de artikelen 6 § 1/b en § 2 van het K.B. die ongewijzigd behouden bleven; VAN LANGENDONCK, J., *Handboek sociale zekerheid*, Leuven, ACCO, 1984, 1, p. 73 e.v.

§3. BESLUIT

46. Een besluit moge kort zijn. De bespreking viel immers uiteen in verschillende onderdelen en ter plekke werden, waar nodig, de mogelijke kritieken en bedenkingen geformuleerd. De vraag is nu echter welk oordeel geveld moet worden over het besluit in zijn geheel en over de context waarin het geplaatst moet worden.

Tot nu toe werden een beperkt aantal coördinatiecentra erkend in de zin van K.B. nr. 187 (de lijst wordt binnenkort in het staatsblad gepubliceerd) maar de regering verwachtte er veel meer. Volgens sommigen wellicht een pover resultaat, ware het niet dat het thans ingestelde permanent karakter van de regeling een aantal bijkomende erkenningen mag doen verhoppen voor de toekomst.

Hoewel initiatieven als dat van K.B. nr. 187 en 118, hoe gebrekkig soms ook, vanuit economisch standpunt zeker moeten worden toegejuicht - vele kleintjes maken... - gaat het in feite slechts om enkele druppels op een hete plaat. Men kan zich immers niet van de indruk ontdoen dat de Belgische fiscale wetgever zich achter een waas van tijdelijke, specifieke en beperkte stimuleringsmaatregelen blijft verschuilen, zonder de problemen ten gronde ook maar even aan te raken. Met de ene hand geven en met de andere hand, na verloop van tijd weliswaar, nemen of zelfs geven wat eerst genomen werd, het komt allemaal voor in het draaiboek van de fiscale wetgeving.

Maar één zaak is ondertussen zeker, de globale belastingdruk blijft te hoog en wurgt momenteel elke snelle economische heropleving en stijging van de conjunctuur (cfr. V.S.).

Meer in het bijzonder de vennootschapsbelasting en bijvoorbeeld ook de roerende voorheffing, bevrijdend of niet, kunnen gezien de situatie in onze buurlanden, niet bepaald investeringsvriendelijk genoemd worden.

Irritant is dan ondertussen wel dat de regering dit ook toegeeft door juist in die sectoren, weliswaar tijdelijke maar toch ingrijpende gunstregimes te voorzien, die dan de investeringen zouden moeten opdrijven, zonder de kwaal zelf in de wortel aan te pakken.

Ook K.B. nr. 187 kan in diezelfde zienswijze gesitueerd worden, maar het toont meteen aan dat die grondige aanpak nog wel een tijdje uit zal blijven. Daar is wellicht een grondige mentaliteitswijziging voor nodig, bijvoorbeeld ten opzichte van het begrip winst.

Ondernemingswinst heeft immers de laatste jaren voor een aantal mensen een negatieve bijklank gekregen en door sommigen wordt het feit dat ondernemingen winst maken zelfs als immoreel aangevoeld.

Zij vergeten ondertussen wel dat de verschaffers van het eigen vermogen van de onderneming uit deze winst na belastingen moeten vergoed worden volgens de maatstaven die op de kapitaalmarkt gelden.

Verder moet die winst na belasting dienen om de concurrentiële positie van de onderneming op de verschillende economische deelmarkten te verstevigen door een hogere bijdrage mogelijk te maken ten voordele van de verschillende participanten in het bedrijf.

Ook de financiering van de expansie van de onderneming, die een noodzaak kan zijn om haar positie op de afzetmarkten te behouden of te verbeteren, of om de tewerkstelling van het personeel te verzekeren, bijvoorbeeld bij de noodzakelijke rationalisatie van het productieproces, moet uit de winst na belasting, betaald worden, wil de onderneming haar financiële positie niet verzwakken.

En tenslotte dient er de aandacht op gevestigd te worden dat ook de inflatie een onderneming die niet expandeert, verplicht om voortdurend over meer eigen middelen te beschikken ten einde haar werking blijvend te garanderen.

Ieder met enig inzicht in economie en fiscaliteit weet immers dat de zogenaamde "cash-flow", afkomstig uit de afschrijvingen van duurzame produktiemiddelen, niet volstaat om de afgeschreven uitrustingsgoederen door identieke te vervangen, laat staan door betere.

Is het dan verwonderlijk dat een hoge winstbelasting zoals bij ons, eerst langzaam en ongemerkt, maar dan, wanneer het reeds te laat is, met des te meer effect de instandhouding van het (globale) productieapparaat aanvreet, met de gekende gevolgen vandiën?

Er is ons inziens maar één mogelijk antwoord op, met name dat meer financiële ruimte gemaakt wordt voor de privé-bedrijven. Het is immers nog altijd zo dat in een vrije, of beter reeds gemengde markteconomie, het de mensen zijn die zich achter een project zetten, er de risico's van durven nemen, die de motor van de economie zijn.

Men denke maar aan de hernieuwde belangstelling van overheidswege voor het stimuleren van de kleine en middelgrote ondernemingen.

Het is daarbij volstrekt natuurlijk dat zij die door hun ondernemingsgeest bijdragen in de opbouw van de maatschappij en daarbij ook werk en produkties verschaffen aan anderen, ook zelf een vergoeding voor hun inzet vragen.

Wordt hun die geweigerd, wat de laatste jaren op verdoken wijze gebeurde via het toen vigerend belastingstelsel, worden de winsten van de ondernemingen afgeroomd, de dividenden van de aandeelhouders te sterk aangevreten, dan is het eveneens natuurlijk dat zij zich terugtrekken en elders betere opbrengsten zoeken. Men zou zelfs geneigd zijn degenen die dan nog blijven als dwazen te betitelen.

Het is onze persoonlijke overtuiging dat het vooruitzicht op een gunstige return voor het ingezette kapitaal, kortom winst, de voornaamste aanzet is voor de ondernemingsbereidheid van een bevolking. Het Stachanovisme is er trouwens het beste bewijs van voor hen die een andere visie mochten voorstaan. Wellicht is de evolute die zich sinds enige tijd voordoet, en het K.B. nr. 187 is er slechts een exponent van, en waarbij men heeft ingezien

dat teveel van wat de ondernemenden toekwam naar de overheid werd getransfereerd, het begin van een mogelijk herstelproces, het echte en duurzame dan, van onze economie. Misschien is de zo noodzakelijke mentaliteitswijziging zich dan toch aan het voltrekken??

Rest ons nog te hopen dat deze evolutie, of is het een revolutie, geen abrupt einde of een langzame dood kent onder een spervuur van tegenkantingen vanuit een beperkend en in zich besloten antagonistisch denkmodel dat een ruimere en gezondere visie onmogelijk maakt en dat we hier niet bij name moeten noemen.